LAISVE
Semi-Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y., 11417
Tel. MIchigan 1-6887

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Dukartsavaitinis
Dalyje Queens apskrities (N. Y.) $10.00
Kanadoje $10.00
Kitur užsienyje $12.00
Jungtinėse Valstijose $9.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 10 centų

PRICE 10c

No. 77 * * * * * Ozone Park, N. Y., 11417 Penkt., rugsėjo (Sept.) 25, 1964 * * * * * METAI 52-ji

KRISLAI

Gražiai pasirodys
Pirmoji sutartis
Pagarba, ar akių muilinimas?
Įdomus pripažinimas
Šmarki moteriškė
Ieško už save durnesnių
Tikrai kunigiškai
Mūsų vajus

— Rašo **A. Bimba** —

Vilniaus pranešimu, ateinantį sekmadienį, rugsėjo 27 d., Maskvoje įvyks "Lietuvių kultūros diena." Netenka abejoti, jog Lietuvos sūnūs ir dukros gražiai pasirodys. Maskviečiai bus plačiai supažindinti su mūsų senosios tėvynės didžiuliais kultūriniais pasiekimais ir laimėjimais.

—:—

Pasaulinėje spaudoje plačiai komentuojama Vengrijos komunistinės valdžios pasirašyta sutartis su Vatikanu. Tai naujas dalykas. Ar tai reiškia, kad popiežius sieks kokio nors susitarimo ir su visomis kitomis socialistinėmis šalimis? Greitoje ateityje paaiškės.

Galimas daiktas, kad Povilas VI nebesapnuoja apie sugrąžinimą tose šalyse bažnyčios galios. Jis, matyt, galvoja apie vienokį ar kitokį ilgalaikį sugyvenimą su darbo liaudies laimėjimais ir naujojo gyvenimo statytojais.

—:—

Daug daug šimtų metų turėjo prabėgti, kol katalikų bažnyčios hierarchija sutiko moteriai pripažinti "dūšią." Ilgai ji buvo laikoma paprastu gyvuliu.

Bet dar iki šiandien visoje toje hierarchijoje nerasi nė vienos moters. Iki šiol moteriai nebuvo leidžiama net dalyvauti jokiuose kunigų suvažiavimuose. Tad visus nustebino popiežiaus patvarkymas, kad į vykstantį Romoje visuotinį kardinolų ir vyskupų suvažiavimą būtų įsileista kaip stebėtoja viena moteriškė! Na, ir įsileista kokia ten prancūzė Marie Monnet.

Bet tai nereiškia bažnyčios atsinešimo link moterų pakeitimo.

—:—

Smetoninininkų "Dirva" (rugsėjo 16 d.), kalbėdama apie amerikiečius ir Pietinį Vietnamą, sako: "Jei iš ten amerikiečiai pasitrauktų, per vieną dieną komunizmas įsigalėtų."

Tai pripažinimas, kad ten fašistinis militaristų režimas pasilaiko tik Amerikos ginklais prieš liaudies valią.

—:—

Ir mes gavome vieną egzempliorių "Window on the World." Tai dvimėnesinis "žinių ir komentarų laiškas." Jį leidžia Mary H. Weik, Amerikinės pasaulio piliečių federacijos pirmininkė.

Tikrai drąsi ir gabi ta moteriškė. Laiškas pilnas propagandos prieš niuklinį karą. Jau tas vienas daug ką pasako.

—:—

Gavau laišką nuo pono kongresmano Edward J. Dervinskio. Jis sušilęs ieško už save d u r n e s n i ų. Jis prašo balsuoti už Goldwaterį. Girdi, reikia pasaulį gelbėti "nuo komunizmo."

Ponas kongresmanas, aišku, nesidarbuoja už dyką. Jam gerai apmoka Respublikonų partija.

—:—

Kas nors, man atrodo, turėtų sugalvoti kokį nors medalį Brooklyno pranciškonų laikraščio "Darbininko" redaktoriams. Juk gal niekas kitas visame pasaulye nemoka taip koliots kaip jie. Pav., net vienam straipsniui jie turi uždėję net antraštę "Gyvačių lizdas neamžinas." Tiesiog ir sako: "Politinėje srityje gyvačių lizdu gali būti pavadinta komunistų partija."

Nukalbėta tikrai kunigiškai..

—:—

Na, tai su spalio 1 d. prasideda metinis "Laisvės" vajus. Kaip ir paprastai, bus siekiama gauti naujų skaitytojų, atnaujinti išsibaigusias prenumeratas ir sukelti penkių tūkstančių dolerių fondą. Džiugu, kai vajaus pradžia esti sėkminga.

Žinau, ir vėl imsis darbo mūsų mielieji "kazioni" vajininkai. Bet jiems reikia talkos. Jų talkininku gali būti kiekvienas "Laisvės" skaitytojas, kiekvienas mūsų pažangiosios spaudos rėmėjas.

—:—

Beje, čikagiškės "Vilnies" vajus jau gerokai prasidėjęs. Reikia ir čikagiečių nepamiršti.

Žiūrėkime, kad abiejų laikraščių vajai būtų gausūs šauniais rezultatais.

Iš Jungtinių Valstijų rinkimų kampanijos

Washingtonas. — Metu prezidentinių rinkimų bus renkama iš šimto 35 senatoriai. Dvidešimtyje valstijų demokratų ir respublikonų kandidatai labai lenktyniuja.

Sun City, Calif.—Numatoma, kad Kalifornijos valstijoje prezidentinius rinkimus laimės demokratai, bet varžytinės bus didelės. Kalifornijos valstija daug reiškia, nes ji turi 38 prezidentinius elektorius.

Prineville, Ore. — Oregon valstijoje organizacijos ir žymūs asmenys pasisako už Johnsoną, Demokratų partijos kandidatą į prezidentus.

Albany, N. Y.— Rugsėjo 19 dieną čionai buvo atvykęs Robertas Kenedis, demokratų kandidatas į JAV senatoriaus vietą nuo New Yorko valstijos. Virš 3,000 minia karštai jį pasitiko.

Narfolk, Va. — Metu prezidentinių rinkimų Virginia valstijoje bus balsuojama konstitucinis pataisymas, kad paliuosuoti negrus nuo taip vadinamų "poll tax". Negrai masiniai registruojasi balsavimams.

Washingtonas. — Respublikonų partijos kandidatas į prezidentus B a r r y Goldwateris sako, kad JAV vyriausybė per dvi dienas garsiai kalbėjo apie susikirtimą JAV karo laivų su Šiaurės Vietnamo laivais, bet faktų neskelbė. Jis tvirtino, jog demokratai tą darė, kad nukreiptų publikos mintį nuo jų nepasisekimų rinkimų kampanijoje.

Washingtonas. — Prezidentas Johnsonas kalbėjo I n t e r n a t i o n a l Union of Electrical Workers konvencijoje. Prezidentas sakė, kad amerikiečiai eis vidurio keliu, jie neis su kraštutiniais Goldwaterio pasekėjais.

—:—

Dallas, Texas. — Amerikos legiono konferencijoje kalbėjo Goldwateris. Legionas laikosi kraštutinių militaristų politikos. Goldwateris su dideliu p i k t u m u puolė socialistines šalis ir komunistus, reikalaudamas dar didesnio J u n g t i n i ų Valstijų apsiginklavimo.

REIKALAUJA BAUSTI NACĮ BUDELĮ

Bona. — Muniche yra teisiamas hitlerininkas, buvęs Hitlerio gvardijos generolas, Karlas Wolffe. Jis karo metu buvo dešinioji ranka budelio H. Himmlerio. Wolffe kaltinamas už nužudymą 300,000 žydų. Demokratiniai žmonės reikalauja jam mirties.

ANGLIJOS KOMUNISTAI IR RINKIMAI

Londonas.—Spalio 15 dieną Anglijoje įvyks parlamentariniai rinkimai. Komunistų partija yra pastačiusi 36 kandidatus. Televizijos savininkai atsisako duoti komunistams vesti kompaniją per televiziją, tai Komunistų partija teismo keliu ieško tam teisių.

IŠ VISO PASAULIO

Washingtonas. — Senatorius Wayne Morse vėl reikalavo baigti JAV intervenciją Pietų Vietname.

Rangūnas. —Burmos vyriausybė įsakė, kad amerikiečių neva filantropinės Fordo ir Asian Foundation įstaigos uždarytų savo raštinę ir jų nariai išvažiuotų. Amerikiečiai vedė propagandą prieš komunistus ir to rezultate įvyko susirėmimų.

Washingtonas. — NATO karo laivynas manevruoja Atlanto vandenyne. Dalyvauja 125 karo laivai, 200 lėktuvų, 30,000 karininkų ir jūrininkų.

Paryžius. — Piktadariai pavogė du berniukus ir mergaitę, kada vaikai ėjo iš mokyklos. Berniukai yra po 5 metų, o mergaitė 6 metų amžiaus.

New Delhi.—Indijos parlamentas 307 balsais prieš 50 išreiškė nepasitikėjimą Šastrio vyriausybei.

Tokio. —Prieplaukoje susidūrė anglų tankeris su japonų tankeriu "Nikka Maru". "Nikka Maru" nuskendo, bet laivo įgula išgelbėta.

Jungtinės Valstijos pasistatė milžinišką bombonešį

Palmdale, Calif. — Rugsėjo 21 dieną čionai tapo išbandytas naujas bombonešis "B-70". Jis prieš keleris metus buvo suplannuotas pastatyti pakeitimui bombonešių "B-52", kurie dabartiniu metu sudaro JAV bombonešių smogiamąsias jėgas.

"B-70" buvo statomas per keleris metus, originaliai planai buvo keičiami. Jo pastatymui išleido $1,500,000,000 (bilijoną ir penkis šimtus milijonų dolerių).

Lėktuvas su kroviniu svers 275 tonas ir per valandą galės skristi virš 2,000 mylių. Nepaisant jo milžiniško svorio, jis kyla nuo 5,000 pėdų ilgio cementinio tako, kaip ir kiti sprūsminiai lėktuvai

Dabar "B-70" yra išbandymo stadijoje. Pirmu pakilimu jis skraidė 65 minutes. JAV karo orlaivyno viršininkai pasitenkinę lėktuvu. Nepaisant, kad nuklinės raketos skaitomos svarbiausiais orlaivyno ginklais, bet numatoma, kad dar bus masiniai gaminami ir "B-70" bombonešiai.

JAV generolai gali padegti karą

Odessa, Texas. — Čionai kalbėdamas Respublikonų partijos kandidatas į JAV prezidentus B. Goldwateris sakė, kad prezidentas Johnsonas yra suteikęs generolams galią pradėti atominį karą, tam tikromis sąlygomis, be pasitarimo su juomi.

Washingtone militarinis centras to neužginčijo. Generolai davė suprasti, kad kaip kurie generolai turi galią vartoti atominius ginklus, tam tikromis sąlygomis.

JAV nuskandino Š. Vietnamo laivų

Washingtonas. — Kažin kokia misterija yra apsupus įvykį Tonkino įlankoje, kur rugsėjo 18 d. du JAV naikintuvai šaudė iš didžiųjų kanuolių į laivus.

Iš Maskvos buvo pranešta, kad tie JAV karo laivai nuskandino t r i s Šiaurės Vietnamo laivus. D a b a r JAV G y n y b o s d e p a r tamentas sako, kad nuo tų JAV karo laivų per radarą buvo nutraukta pavejkslai, kurie rodo, kad vienas, o gal ir trys Šiaurės Vietnamo laivai buvo nuskandinti.

Indija smarkiai ginkluojasi

New Delhi. —Indijos Gynybos ministras Y. B. Čavanas pasiūlė parlamentui užgirti Penkerių metų apsiginklavimo planą.

Jis sakė, kad pagal planą Indijos armiją sudarys 825,000 vyrų, orlaivyne bus 45 eskadronai naujų sprūsminių lėktuvų.

Jis sakė, kad iš Jungtinių Valstijų gauna $500,000,000 kredito apsiginklavimui, o iš Tarybų Sąjungos per dvejis metus gavo $1,039,000,000.

Kabulas. — Afganistanas pagerino savo santykius su Anglija.

Mikojanas kalbėjo apie karo pavojų

Maskva. —Kremliaus palociuje buvo surengta banketas pagerbimui Indijos prezidento Radhakrishnos. Tarp kitų kalbėjo A. Mikojanas, TSRS prezidentas.

Jis sakė, kad karo pavojus yra pietryčių Azijoje, Konge, Kipre ir eilėje kitų pasaulio vietų. Jis kritikavo Angliją už jungimą Sarawako prie Malaizijos ir Jungtines Valstijas už jų intervenciją Pietų Vietname, o ypatingai už puolimą ant Šiaurės Vietnamo respublikos.

Reikalauja JAV trauktis iš Kongo

Nairobis, Kenija. — Čionai laikė konferenciją Kenijos, Ganos, Gvinėjos, Nigerijos ir Jungtinės Arabų Respublikos valdžių pareigūnai. Jie nutarė reikalauti Jungtinių Valstijų, kad jos tuojau ištrauktų visas savo gingluotas jėgas ir ginklus iš Kongo.

Konferencija pasiuntė į Washingtoną delegaciją tą reikalavimą įteikti Amerikos vyriausybei.

Prieš Tshombės valdžią sukilo Kongo rytinių provincijų gyventojai, kurie jau kontroliuoja ketvirtą dalį šalies.

De Gaulle lankosi Lotynų Amerikoje

Paryžius. — Francūzijos prezidentas De Gaulle išvyko į Lotynų Ameriką. Lotynų Amerikoje jis lankysis: Venezueloje, Kolumbijoje, Ekvadoryje, Peru, Čilėje, Argentinoje, Urugvajuje, Bolivijoje, Paragvajuje ir Brazilijoje, tai yra, visose Pietų Amerikos šalyse.

Pietų Amerikoje jis išbus iki spalio 15 dienos. Numatoma, kad jis sieks suartinti tas šalis politiniai su Prancūzija ir praplėsti prekybą.

Baltimore, Md. —Negrai skaitlingai registruojasi būsimiems rinkimams.

Apie naujus įvykius Pietų Vietname

Saigonas. — Rugsėjo 18 dieną JAV du karo laivai šaudė į Šiaurės Vietnamo laivus Tonkino įlankoje. Po to militaristai reikalavo, kad P. Vietnamo ir JAV armijų daliniai pultų Šiaurės Vietnamą.

Rugsėjo 22 dieną Pietų Vietnamo militaristai skelbė, kad būk iš Šiaurės Vietnamo 200 kareivių buvo įsiveržę į Pietų Vietnamo teritoriją, įvyko susirėmimas, kuriame 64 šiauriečiai buvo užmušti.

Darlako provincijoje apie 500 radų tautos žmonių užpuolė Pietų Vietnamo dalinį Banmethute miestelyje ir įveikė.

Washingtonas. — Kraštutiniai jėgos šalininkai reikalavo, k a d prezidentas Johnsonas įsakytų JAV orlaivynui vėl bombarduoti Šiaurės Vietnamo miestus, bet prezidentas susilaikė nuo to, kol bus i š t i r t a s Tonkino įlankoje įvykis.

Hongkongas. — Pietryčių Azijoje auga žmonių nepasitenkinimas JAV intervencija Pietų Vietname ir agresyvia veikla prieš šiaurės Vietnamą. Komunistai veda smarkią agitaciją prieš J. Valstijas.

Maskva.—Tarybų Sąjungos spauda smerkia JAV karo laivų veikimą Tonkino įlankoje ir rašo, kad "piratiški puolimai ant Šiaurės Vietnamo gali uždegti didelį karą".

Saigonas. — Pietų Vietnamo partizanai nušovė du Jungtinių Valstijų bombonešius.

San Francisco, Calif. — Commonwealth klube kalbėjo JAV Valstybės sekretorius Deanas Ruskas. Jis sakė, kad Jungtinės Valstijos nesitrauks iš P i e t ų Vietnamo, nes tai būtų nusileidimas Šiaurės Vietnamo ir Kinijos komunistams.

Pnompenhas. — Kambodžos valstybės vadas Sihanoukas vyks į Kiniją.

Seulas. — Pietų Korėjoje yra 50,000 Jungtinių Valstijų kareivių ir lakūnų.

Pekinas. — Po operacijos pasveiko Kinijos premjeras Chou Enlajus.

APIE JUNGT. TAUTŲ ASAMBLĖJĄ

Jungtinės Tautos. — Šiemet Jungtinių Tautų asamblėjos sesijos prasidės lapkričio 10 dieną . Asamblėjos atidarymas nukeltas iš rugsėjo mėnesio į lapkritį, tai yra, po JAV prezidentinių rinkimų.

Asamblėjai bus pateikta darbotvarkė iš 82 punktų.

JOHNSONAS KALBĖJO UNIJOS KONVENCIJOJ

Atlantic City, N. J.—Rugsėjo 22 dieną prezidentas Johnsonas kalbėjo plieno darbininkų konvencijoje. Virš 3,500 delegatų karštai sveikino prezidentą. United Steelworkers unija, kaip ir kitos unijos, remia Johnsono kandidatūrą į JAV prezidentus.

VĖLIAUSIOS ŽINIOS

Atlantic City, N. J.—Čionai įvyko United Steelworkers unijos dvyliktoji konvencija. Unija turi 1,120,000 narių.

Unijos prezidentas David J. McDonaldas sakė, kad unija jau daug laimėjo, bet turės dar daugiau laimėti darbininkų naudai. Jis sakė, k a d unijistai kovos prieš Goldwaterį, kuris yra unijų priešas.

Detroitas — Rugsėjo 21 dieną jau sukako 70 dienų, kai streikuoja spaustuvininkai p r i e š "Detroit News" ir "Detroit Free Press" laikraščių leidėjus.

Youngstown, O h i o. — Rugsėjo 21 dieną išėjo į s t r e i k ą spaustuvininkai prieš l a i k r a š č i o "The Youngstown Vindicator" leidėjus.

Viena. — Čionai atvyko Indonezijos prezidentas Sukarno. Jis vyks į Romą ir matysis su popiežiumu.

Hilo, Havajai. — Čionai buvo jaučiamas žemės drebėjimas.

Berlynas. — Rugsėjo 21 dieną mirė Vokietijos Demokratinės Respublikos premjeras Otto Grotewohl. Premjeru jis buvo nuo 1949 metų. Vėlesniu metu nesveikavo ir mirė sulaukęs 70 metų amžiaus.

Berlynas. — Rytų Vokietijos prezidento Otto Grotewohlo laidotuvėse dalyvavo TSRS Užsienio reikalų ministras Andrius Gromyko.

Belgradas. — Čionai lankėsi Rytų Vokietijos vadas Walteris Ulbrichtas. Jis jau yra 71 metų amžiaus.

La Paz. — Sprogo bomba po lova Bolivijos viceprezidento Ortuno, bet jis išliko sveikas.

Bogota, Kolumbija.—Kada čionai atskrido Prancūzijos prezidentas De Gaulle, jį pasitiko 300,000 minia.

Chicago. —Chicagos universitetas suteikė Šv. Ignoto Lajolos kardą F.B.I. viršininkui Edgarui Hooveriui.

LAISVE

LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

PUBLISHED BY THE LAISVE, INC.

Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays
102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417
Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
Established April 5, 1911 — ROY MIZARA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year $9.00	Canada, Lat. Amer., per year, $10.00
United States, per 6 months $5.00	Canada, Lat. Amer., 6 months, $5.50
Queens Co., per year $10.00	Foreign countries, per year, $12.00
Queens Co., per six months $5.50	Foreign countries, 6 months, $6.50

Registruokitės!

ŠIEMETINIAI PREZIDENTINIAI mūsų šalyje rinkimai labai svarbūs, labai reikšmingi. Kiekvienas pilietis privalo juose dalyvauti.

Rinkimas-balsavimai, kaip žinia, įvyks lapkričio 3 d.

Bet dalyvauti rinkimuose, balsuoti tegalės tik tas pilietis, kuris pirmiau užsiregistruos tam tikroje registravimosi vietoje. Registravimasis nėra nustatytas visose valstijose tuo pačiu laiku. Vienur registruojami piliečiai anksčiau, kitur vėliau. Kiekviena valstija turi savo įstatymus bei potvarkius, pagal kuriuos jų piliečiai gali dalyvauti balsavimuose.

Niujorko mieste, pavyzdžiui, registravimasis įvyks š. m. spalio 7, 8 ir 9 dienomis, tarp 5:30 v. ryto ir 10:30 v. vakaro.

Bet Niujorko mieste yra dar kitoks potvarkis: daugelis piliečių, pastoviai gyvenančių toje pačioje vietoje, užsiregistruoja "pastoviai"—nuolatiniam balsavimui. Jie gauna tam tikras korteles ir su jomis prileidžiami prie balsavimo urnų. Tokiems piliečiams šiemet registruotis nereikės.

Tiesiog nėra galimybių čia išaiškinti, kaip, kur, kokiomis sąlygomis toje ar kitoje valstijoje piliečiai registruojasi balsuoti. Kiekvieno piliečio pareiga iš anksto patirti, sužinoti ir užsiregistruoti, kad galėtų dalyvauti balsavimuose.

— 0 —

MŪSŲ ŠALIAI grėsia pavojus. Respublikonų partija, kurią užgrobė visokio plauko fašistai,—birčistai, rasistai, diksikratai ir kitokie liaudies priešai,—išstatė savo kandidatu prezidento vietai fašistuojantį gaivalą, senatorių Goldwaterį. Būtų didžiausia nelaimė, jei jis būtų išrinktas šalies prezidentu.

Todėl reikia daryti visa, kad Goldwateris nebūtų išrinktas šalies prezidentu.

Balsavimų dieną kiekvienas pilietis, kuriam rūpi pasaulinės taikos išlaikymas, kuriam rūpi fašizmo atstūmimas nuo mūsų šalies, privalo balsuoti už tą kandidatą prezidento vietai, kurį užgiria darbo unijos, kurį remia fašizmo priešai.

Sean O'Casey---įžymusis rašytojas, kovotojas

RUGSĖJO 18 DIENĄ TORQUAY miestelyje, Anglijoje, mirė įžymus airių dramaturgas, rašytojas ir kovotojas, Sean O'Casey, sulaukęs 84 metų amžiaus. Jo kūnas buvo sudegintas krematoriume rugsėjo 22 d. Laidotuvės buvo privatinės, nes taip pageidavo pats rašytojas ir jo šeima.

Sean O'Casey gimė 1880 m. kovo 30 d. Dubline darbininko šeimoje. Jam dar kūdikiu esant, mirė jo tėvas. Šeimai teko gyventi didžiuliame skurde. Jo brolis ir sesuo mirė visai jauni, o Seanas pradėjo duoną užsidirbti vos pasiekęs 14 metų amžiaus.

Jaunuolis sunkiai dirbo, po dvyliką valandų kasdien, ir mokėsi. Iš pat jaunų dienų jį žavėjo grožinė literatūra. Daug skaitė; skaitė, mokėsi ir kartu dalyvavo kovose už Airijos nepriklausomybę.

Pagaliau jis pats ėmė rašyti, kurti. Pirmiausia rašė trumpus dalykėlius teatrų mėgėjams, o ilgainiui kūrė jau rimtus teatrui veikalus, vaizduojančius Airijos liaudies gyvenimą, jos kovą su išnaudotojais—su turčiais ir jų tvirtu ramsčiu—katalikų bažnyčia (Pats O'Casey buvo kilęs iš protestantų).

1926 metais garsiajame Abbey teatre, Dubline, buvo pastatyta jo drama "The Plough and the Stars" ("Plūgas ir žvaigždės"). Klerikalai ir kiti progreso priešai ten pat sukėlė didžiulį triukšmą, smerkė, puolė dramos autorių, bet dauguma publikos karštai, entuziastiškai jį sveikino.

Rašytojui atrodė, kad jis negalės ramiai Airijoje kurti, o ir jo veikalai nuolat bus puolami, persekiojami.

Dėl to Sean O'Casey paliko savo gimtąją šalį—išvyko į Angliją ir ten su šeima labai kukliai gyveno ligi mirties.

O'Casey neleido savo veikalų Airijoje statyti. Tačiau jis daug dramų sukūrė iš Airijos darbo žmonių gyvenimo ir kovų. Jo veikalai buvo dažnai vaidinami Didžiojoje Britanijoje ir Jungtinėse Valstijose, dažniausiai Niujorke, taipgi kituose kraštuose.

— 0 —

SEAN O'CASEY BUVO, kaip sakėme, ne tik rašytojas, o ir kovotojas-komunistas. Tačiau jį, kaip ir George Bernard Shaw, didžiai gerbia kiekvienas, kuriam rūpi teisingas, taikliai parašytas žodis, bus jis dramoje ar publicistiniame kūriny.

Sean O' Casey pasižymėjo nepaprastu darbštumu: jis dirbo ir dirbo. Mažai kur ėjo, mažai kreipė dėmesio į "prašmatnybes." Jis buvo savamokslis, bet istorijoje, literatūroje, dramaturgijoje ne daug yra jam lygių. Jis buvo retas žodžio meistras. Jo tūli veikalai jau įėjo į klasikinę pasaulio literatūrą.

Kas ką rašo ir sako

NEPASISEKĖ!

Andai Čikagos menševikų laikraštyje buvo išspausdinta ilga tirada dėl tūlo Josifo Brodskio. Dalykas buvo toks: J. Brodskis atsidūrė viename Leningrado teisme už tinginiavimą. Teisme J. Brodskis sakėsi esąs poetas, o liudininkai įrodė, kad jis nesąs joks poetas, o tik tinginys, vaikščiojąs be jokio visuomeniškai naudingo darbo. Teismas nutarė, kad J. Brodskis išvyktų į kolūkį padirbėti — žinoma, ne už dyką; jam už tai bus atlyginta.

"Naujienos," pasiėmusios iš "New Leaderio" minėtąjį teismo proceso aprašymą, išspausdino savo skiltyse ir prie to pridėjo tokį "prismoką": esą Josifas Brodskis yra išvertęs į rusų kalbą Kristijono "Metus," o bolševikų teismas, matote, ką su juo padarė!

Iš tikrųjų, K. Donelaičio "Metus" į rusų kalbą išvertė ne Josifas Brodskis, o **poetas Davidas Brodskis.**

Mes manėme apie tai plačiau parašyti, bet štai, žiūrime, kad "Naujienų" redakcija (š. m. rugs. 1 9d.) pati **atsiprašo skaitytojus** dėl ano melo!

Na, tegu taip ir baigiasi.

SAKO: V. ZALATORIUS "APSINUOGINO"

Menševikų "Naujienose" S. Paškevičius puola V. Zalatorių, kuris, esą, "nejučiomis taip apsinuogino, kad nei pasiskųsti negali, nei užuojautos prašyti nedrįs."

Kas gi ten tokio atsitiko?

Atsitiko tai, kad V. Zalatorius parašė į "Vienybę" apie dviejų čikagiečių lietuvaičių — Janušytės ir Jūrėnaitės — lankymąsi Tarybų Lietuvoje. Ir tame aprašyme V. Zalatorius **neprakeikė Lietuvos!**

Tai kas gi, pagaliau, čia apsinuogino: V. Zalatorius ar Paškevičius? Aišku, Paškevičius. Ir dėl to jis negaus užuojautos iš jokio doro žmogaus.

J. MARCINKEVIČIUS—KANDIDATAS Į TSRS LAUREATUS

Lietuvos spaudoje skaitome, kad š. m. rugsėjo 16 dieną—

Vilniuje įvyko išplėstinis LTSR Rašytojų sąjungos valdybos posėdis, kuriame buvo siūlomi kandidatai 1965 metų Leninine premijai literatūros srityje gauti.

Žodis suteikiamas poetui A. Baltakiui, kuris kandidatu sekančių metų Leninine premijai gauti nuo respublikos rašytojų organizacijos pasiūlo poetą Justiną Marcinkevičių, poemos "Kraujas ir pelenai" autorių. Kalbėtojai pareiškia, kad šis epinio žanro kūrinys yra reikšmingas įvykis ne tik lietuvių, bet ir visoje tarybinėje literatūroje. Neseniai pasirodę puikiame A. Mažirovo vertime rusų kalba "Kraujas ir pelenai" susilaukė aukšto visasąjunginės ir plačiųjų skaitytojų masių įvertinimo. A. Baltakis pažymi ir kitus J. Marcinkevičiaus kūrinius, jų tarpe apysaką "Pušis, kuri juokėsi," susilaukusią plataus tarptautinio atgarsio.

Kalbėtoją vieningai paremia rašytojai A. Venclova, V. Blažė, V. Reimeris, J. Šimkus, D. Judelevičius, A. Maldonis, T. Tilvytis, G. Kanovičius, V. Radaitis, M. Sluckis, A. Jonynas, J. Macevičius, P. Širvys. Jie pažymi, kad J. Marcinkevičiaus poemose pakelta Pirčiupio tragedijos tragedijos tema rado platų atgarsį Tarybų Lietuvos dailėje, teatre, muzikoje. Šis kūrinys auklėja mūsų jaunąją kartą, nemačiusią fašizmo baisumų, neapykantos karui dvasią, skatina gėrėtis mūsų liaudies heroizmu. Tai partinės poezijos pavyzdys, uždegąs savo pilietinu aistringumu, skleidžias ryškią subrendusio poeto individualybę. Dabar, kai mūsų tarybinė Tėvynė ruošiasi plačiai pažymėti 20-ąsias fašizmo sutriuškinimo metines, J. Marcinkevičiaus kūrinys ypač aktualus, turi ryškų internacionalinį skambesį.

Susirinkime dalyvavo ir kalbėjo LKP CK mokslo ir kultūros skyriaus vedėjas L. Šepetys, LTSR kultūros ministras J. Banaitis.

Posėdžiui pirmininkavęs LTSR Rašytojų sąjungos pirmininkas Lenininės premijos laureatas poetas E. Mieželaitis apibendrino visų pasisakiusiųjų mintis, o taip pat patsai karštai parėmė J. Marcinkevičiaus kandidatūrą 1965 metų Leninine premijai gauti.

Rašytojai vieningai nutarė kreiptis į Lenininių premijų komitetą, kad Justinas Marcinkevičius, kaip poemos "Kraujas ir pelenai" autorius, būtų užregistruotas kandidatu 1965 metų Leninine premijai gauti.

Poetas Justinas Marcinkevičius prieš apie pora metų buvo atvykęs į Jungtines Valstijas; Niujorko lietuviams jis skaitė savo poeziją.

J. Marcinkevičius — jaunas, bet puikus poetas. Jo kūrinys "Kraujas ir pelenai" tikrai užsitarnauja aukšto pripažinimo.

Mes taip pat mielai prisidedame prie Lietuvos rašytojų bendro balso, — kad poetui J. Marcinkevičiui būtų suteikta 1965 metų Leninė premija.

DAR APIE GINTARĄ

Narimtas Noragas "Vilny" parašė apie tai, ką jis matė apsilankęs Gintaro muziejuje Palangoje. Muziejuje, aišku, yra padavimų apie gintaro istoriją ir jo reikšmę.

Kas gintaras?

Tai gilios senovės "spygliuočių suakmenėję sakai. Kol tie sakai suakmenėjo, praėjo maždaug 35-40 milijonų metų." Taigi gintaras įdomus ne tik tuo, kad jis gražus papuošalas, bet ir daugiau kuo.

Skaitome:

Prie įdomiausių Palangos muziejaus eksponatų priklauso vadinamieji inkliūzai, atseit, gyvūnėliai ir augalėliai, pakliuvę į skaidraus gintaro gabalus. Jie taip pat 35-40 milijonų metų senumo. Tokie inkliūzai daug pasitarnauja gamtos mokslui, ypač vabzdžių tyrinėjimui. Pasirodo, gintaro gabalėliuose ligi šiol rasta 1/3 visų mūsų planetoje žinomų vabzdžių šeimų. O viso tokių šeimų esama 166. Užsilikę gintare spygliai rodo, kokie buvo medžiai, gaminę gintarinius sakus.

Klysta tie, kurie mano, jog gintaras randamas tik pabaltijyje. Ne. Jo užtinkama ir kitose Europos vietose, be to — Grenlandijoje, Burmoje, Kinijoje, Urale, bet Baltijos jūroje, atrodo, jo yra gausiausia ir jis gražiausias.

Toliau:

Pabaltijyje gintaras buvo žinomas jau IV tūkstantmety prieš mūsų erą. Juodkrantėje, Palangoje, Pervalke, Smeltėje, Šliaužiuose ir kitose Lietuvos vietovėse atkasti gintaro dirbiniai buvo pagaminti III ir II tūkstantmečiuose prieš mūsų erą. O dirbinių iš vėlesnių laikų rasta net 54 Lietuvos vietose. Jie gana gausiai eksponuojami Palangos muziejuje. Pasirodo, mūsų protėvių moterys taip pat mėgo dėvėti gintarinius papuošalus: karolius, seges, apyrankes...

Gintaras mūmas daugely senovės raštų. Apie jį rašė jau asiriečiai, hebrajai, egiptiečiai, graikai, romėnai. Romos istorikas Plinius vyresnysis (23-79) savo veikale "Historia naturalis" plačiai aprašo gintarą ir jo išplitimą. Romėnų istorikas Tacitas (55-120) savo knygoje "Germanija" sako, kad aiščiai gintarą (glesum) renka jūros pakrantėse ir sėklumose.

Lietuvos mokėslininkai gintaro problemomis susidomėjo, palyginti, gana vėlai, tik šio šimtmečio angoje. Pradžią padarė, berods, prof. Matulionis, kurio portretas kabo garbingoje muziejaus vietoje.

Šiuo metu gintaro pramonė Lietuvoje plačiai išvystyta. Jai vadovauja LTSR dailės kombinatas Klaipėdoje "Dailė." Palangoje yra taip pat gintaro cechas. Lietuvos gaminiai-papuošalai tarptautinėse parodose susilaukia didelio įvertinimo. Daug žinomų dailininkų ir liaudies artistų dirba toje srityje.

J. GRIGIŠKIS

ĮVAIRIAIS KLAUSIMAIS

Kapitalistinė ir socialistinė ekonomika

Kapitalistinėje santvarkoje pamatinė gamyba operuojama vien tik pelno sumetimais, kad investuotas privatus kapitalas galėtų juo daugiau pelno pasidaryti. O išgautas pelnas naudojamas ne visuomenės gerovei, bet pelnagrobių naudai.

Kinijos komunistų vadai dabar bando įkalbėti svietui, kad Tarybų Sąjunga laipsniškai grįžta į kapitalistinio išnaudojimo sistemą, nes tarybinė ekonomika taipgi siekiasi pasidaryti vis daugiau ir daugiau pelno.

Tokiam kiniečių teigimui atsiranda pritarėjų net kapitalistinėse šalyse. Bankininkų organas "Wall Street Journal", pav., rašo, kad socialistinės šalys priimą kapitalistinės ekonomikos principą, kuris remiasi pelnu.

Toks teigimas, kad socialistinės šalys grįžta prie kapitalistinės ekonomikos, tačiau, nieko bendro neturi su tikrove.

Aišku, socialistinė ekonomika negali nuo pelno atsisakyti. Jeigu ji nedarytų pelno, tai nebūtų ir progreso. Bet čia glūdi pats vyriausias dalykas: kam tas pelnas naudojamas. Jis naudojamas niekam kitam, kaip tik socialistinės visuomenės gerovei.

Tarybų Sąjungoje, kai reikėjo nugalėti pramoninį atsilikimą, tuokart teko piliečiams pergyventi didžiulius sunkumus. Vyriausias buvo darbas—juo smarkiau vykinti technologinę pažangą, kuri vėliau gali suteikti visuomenei didžiulių gerovių.

Kai buvo nugalėtas pramoninis atsilikimas, tada jau pradėta vis daugiau ir daugiau gaminti visuomenei reikalingų prekių. Technologinė pažanga jau pradėjo nešti visuomenei gerovę.

Štai oficialūs Tarybų Sąjungos duomenys, kurie rodo, kad nuo 1950 metų iki 1963 metų pabaigos vidutinė įvairių visuomenei naudojamų prekių apyvarta pakilo net 240 procentų, kuomet tuo pačiu laikotarpiu Jungtinėse Valstijose tepakilo tik 38 procentais. O jeigu paimsi 1940 metų prekių apyvartą, tai 1963 m. ji pakilo iki 280 proc. Tai parodo, kokią gražią pažangą socialistinės visuomenės gerovė daro.

Viskas rodo, kad Tarybų Sąjunga didžiuliais žingsniais eina socialistiniu keliu į komunizmą, kuriame visuomenės buitis pasieks daug aukštesnį lygį.

Negrų jaunimas kenčia dėl nedarbo

Tarp 14 ir 20 metų jaunimas, abelnai imant, yra smarkiai paliestas nedarbo. Bet negrų jaunimas daugiausia kenčia dėl nedarbo.

Šiuo metu apie 14.2% baltųjų jaunuolių yra bedarbių eilėse. Jie ieško darbo, tačiau niekur jo negauna. Bet negrų darbo ieškančių jaunuolių yra 25.4%. O yra daugelis tokių, kurie darbo jau nebeieško, nes jie nemano, kad būt galima kur nors darbą gauti.

Prieš 15 metų negrų jaunuolių bedarbių eilėse buvo 7.1%, baltųjų — 6.3 proc. Pasirodo, kaip nedarbas smarkiai pakilo jaunimo tarpe, ypač negrų jaunimo tarpe.

Bedarbių eilėse, abelnai imant, randasi apie 5.3% visos darbo jėgos. Tai galite matyti, koks didžiulis skirtumas tarp jauno ir senesnio amžiaus bedarbių.

Kodėl jis neįleidžiamas į Jungtines Valstijas

Carlos Fuentes per keletą metų bandė gauti leidimą įvažiuoti į Jungtines Valstijas, bet visuomet buvo iš Washingtono pranešama, kad jis čia nepageidaujamas. Kodėl jis nepageidaujamas?

Jis parašė novelę "The Death of Artemio Cruz", kurioje pavaizduoja Meksikos revoliuciją ir sunkų darbo žmonių gyvenimą. Sam Hileman tą novelę išvertė anglų kalbon. Ji plačiai Jungtinėse Valstijose skaitoma.

Mūsų valddžios pareigūnai visgi įžiūrėjo toje novelėje esant komunistinių bacilų, kurių valdančioji klasė baisiai bijo. Jeigu taip, tai tos novelės autorius, apsilankęs Jungtinėse Valstijose, galįs jiems palikti nepageidaujamos komunistinės propagandos. Todėl jam buvo pasakyta, kad jis čia nesilankytų.

Carlos Fuentes yra Jungtinėse Valstijose ėjęs aukštesnius mokslus, studijavo amerikinį gyvenimo būdą.

Jis yra Meksikos ambasadoriaus Italijoje sūnus, plačiai keliavęs po Europą. Niekur jis neturėjo kliūčių.

Neseniai jis buvo Meksikos valdžios pasiųstas apsilankyti Tarybų Sąjungoje ir Anglijoj. Grįžtant iš šios kelionės jis gavo specialę teisę pabūti Manhattane (New Yorke) tik 5 dienas, bet niekur kitur jam neleista apsilankyti.

Jo knyga Jungtinėse Valstijose plačiai keliauja—eina iš rankų į rankas ir niekas dėl to nieko blogo nemato. Bet jos autoriui nevalia po Jungtines Valstijas keliauti. Tai kokia nesąmonė!

Blokada nesulaiko Kubos progreso

Kubos premjeras Kastro, turėdamas interviu su užsienio korespondentais, pareiškė, kad blokada negali sulaikyti Kubos progreso.

Jis nurodė, kad dabar Kuba įsigijo cukrinių nendrių nuėmimui ir apdirbimui 500 kombainų ir 3,000 kitų mašinų. Cukraus gamyboje daromas gražus progresas.

Abelnas žmonių gyvenimas yra žymiai pagerėjęs. Priešrevoliuciniais laikais darbininkas vos uždirbdavo į dieną 40 centų, o dabar uždirba nuo 4 iki 5 pesų.

Seniau 18,000 mokytojų neturėjo darbo, dabar visiems yra vietos ir dar jų trūksta, nes visi dabar mokosi, tai reikia daug mokytojų. Žmonių sveikatingumo lygis dabar pakeltas net 300%. Naujų namų statyba eina dideliu spartumu.

Kastro priminė, kad Kuba dar vis negauna pakankamai alejaus ir gazo dėl tolimos kelionės iš Tarybų Sąjungos. Prekyba su Europa ir Azija auga.

Amerikinė blokada yra blogas dalykas. Bet Kuba suranda naują išeitį — išvystyti savąją technologiją.

I-ojo Internacionalo minėjimas Kuboje

Havana. — Laisvės sala ruošiasi plačiai pažymėti šimtąsias I-ojo Internacionalo metines. Visoje šalyje vyksta darbo žmonių susirinkimai ir mitingai, kuriuose pranešimus daro ir sako kalbas apie pirmosios Vieningosios socialistinės tarptautinės darbininkų klasės organizacijos veiklą Vieningosios socialistinės revoliucijos partijos (PRUS) Nacionalinės vadovybės nariai, atsakingi partiniai darbuotojai, vyriausybės nariai.

Gausiuose susirinkimuose, kurie įvyko įvairiuose Havanos rajonuose, kalbėtojai pažymėjo didžiulę I-ojo Internacionalo idėjų reikšmę Kubos revoliucijai. "Komunistų manifeste yra pagrindinės mūsų revoliucijos idėjos," — pasakė PURS Nacionalinės vadovybės narys Severas Agirė.

Minint 100-ąsias I-ojo Internacionalo metines, socializmas puola visame pasaulyje, pasakė, susirinkimo dalyviams plojant, PURS nacionalinės vadovybės narys Ramonas Kalsinas. Raudonoji vėliava su piautuvu ir kūju ant tarybinių tarptautinių laivų, toliau kalbėjo jis, skrodžia kosminę erdvę, simbolizuodama pažangą, darbininkų klasės iškovojimus ir technikos įvaldymą.

Ministras — Nacionalinio žemės reformos instituto prezidentas — Karlas Rafaelis Rodrigas savo kalboje pažymėjo didžiulę proletarinio internacionalizmo reikšmę Kubai. Mes rūpinamės, pasakė jis, kad proletarinis judėjimas stiprėtų, ir karštai sveikiname 100-ąsias I-ojo Internacionalo metines. Kuba visada pergalingai žengs pirmyn, pasakė jis.

PIETŪS TŪKSTANČIŲ METŲ SENUMO MĖSOS

Kanados ir JAV mokslininkai Amerikos šiaurėje surado žemėje įšalusius mamutus. Šie milžinai išnyko prieš 10-15 tūkstančių metų, besibaigiant paskutiniajam ledynmečiui. Mokslininkų nuomone, tie dideli sunkūs sutvėrimai įklimpo dumble, ledynams besitraukiant. Ten jie nugrimzdo ir greitai sušalo. Kai kurie iš jų yra puikiai išsilaikę. Vieno šiaurės tyrinėtojų susitikimo metu kepta mamuto mėsa buvo patiekta pietums ir suvalgyta.

IŠ KELIONĖS

Pirmi žingsniai Vilniuje

Kaip visiems atvykusiems į Lietuvą, taip ir man pirmi žingsniai gimtinėje prasidėjo Vilniuje. Tiesa, galima sakyti, kad gimtinės vėjelis padvelkė dar Maskvoje, Šeremetjevo aerodrome. Tik įsėdus į orlaivį, akin krito du žurnalai, kurių numeriai buvo išdėstyti keleiviams pasiskaityti: "Ogoniok" ir "Švyturys." Stiuardesė, nors kalbėjo rusiškai (juk tai visasąjunginis reisas, persistatė Januškevičiūtė, ir mielai atsakė į mūsų, amerikiečių lietuvių, kaip ir bendrai į lietuviškai kalbančių keleivių klausimus, — lietuviškai. Ir ,nors orlaivis skrido iš Maskvos į Vilnių, o ne iš Vilniaus į Maskvą, keli keleiviai skaitė šviežutėlę tos dienos "Tiesą," kuri, kaip matyti, ankstyvesniu orlaiviu buvo pristatyta Maskvon. Visa kelionė tarp šių dviejų miestų: valanda ir 15 minučių.

Ima apie 15 minučių, iki reaktyvinis orlaivis pakyla lig pilno aukščio ir keleiviai gali atsiveržti diržus, ima tiek pat nusileidimui. Taigi, neperdėsiu pasakęs, kad, nespėjai pakilti, ir jau leidies Vilniaus aerodroman. Faktinai orlaivis pradeda leistis dar jam esant virš Baltarusijos teritorijos: mat, tik kokie 25 kilometrai nuo rubežiaus.

Palyginant su Maskva ir kitais pasaulio didmiesčių aerodromais, Vilniaus nedidelis, kuklus. Bet jis švarus, skoningai įrengtas, patogus.

Orlaivis leidžiasi. Stiuardesė, kuri, kylant virš Maskvos aerodromo, darė pranešimus rusų kalba, dabar prabyla abiemis kalbomis, rusiškai ir lietuviškai: "Draugai keleiviai, mes nutūpiame Vilniaus aerodrome... Temperatūra lauke..."

Orlaivis sustoja. Mes glaudžiamės prie langelių, per kuriuos jau galime daug ką matyti; tarybinių orlaivių langeliai žymiai didesni už vakarietiškų. Jau matome ir pažįstamus veidus: štai mielas draugas Kapočius, kiti, kuriuos pažįstame tik iš fotografijų; merginos su gėlių puokštėmis.

Pirmas tvirtas žingsnis tėvynės žemėje. Asfaltas dengia žemę, ir nors tu, apsiavęs amerikietiškais pusbačiais, bet jauti lyg tavo basos vaikiškos kojos mindžiotų jauną žolę Šventosios pakrantėse gimtuose Anykščiuose. Sėdi į automašiną, kuri tave veža link viešbučio Vilniaus centre, užsimerki sekundei ir iš aplinkinių laukų padvelkęs šieno kvapas vėl tave nuneša į praeitį, į vaikystės dienas, prieš tai, kaip šią šalį apleidai. Toks jau žmogaus romantizmas. Žinai, kad šienas lygiai taip kvepia Mišigane arba Long-ailande prie pat Niujorko, o visgi jauti, kad šis, lietuviškas, šienas skirtingas.

Mūsų automašina ("Volga") rieda per užmiestį, paskui per senamiesčio gatveles, galiausiai per centrines miesto gatves. Štai valandėlei pasimato siluetas, kurį pažįsti iš pat ankstyvosios vaikystės, siluetas, kurį matei ant savo sąsiuvinių viršelių, kurį paišei pradžios mokyklos ir gimnazijos suole: kalnas ir ant jo į viršų siaurėjantis bokštas: Gedimino pilis.

Žmogui, kuris gimė po Pirmojo pasaulinio karo ir paliko Lietuvą 1938-ais metais, Vilnius turi ypatingą reikšmę. Atvykęs į Vilnių, jautiesi sugrįžęs į Lietuvą, bet tuomi tavo jausmas dar nesibaigia — jauti, kad grįžai į nebūtą ir išsvajotą Lietuvą, į vietovę, kuri buvo lyg abstrakcija, bet dabar virto tikrove.

Juk kada gyvenai Lietuvoje, Anykščiuose arba Kaune, Vilnius geografiniai buvo tik valanda kita nuo tavęs. Bet tik geografiniai. Faktinai Vilnius buvo lyg kitame pasaulyje, lyg už jūrų marių, lyg kraštas, kuris randasi užu kažkokios pasakiškos sienos.

Gyvenime ta siena buvo demarkacijos linija, kuri skyrė Lietuvą nuo ponų lenkų okupuoto Vilniaus krašto . Kadangi jokio susisitekimo su Vilniumi nebuvo, kadangi ten niekas nenuvykdavo ir niekas iš ten neatvykdavo, kadangi nei susirašinėti nebuvo galima, Vilnius mūsų, mokyklinio amžiaus vaikų, vaizduotėje buvo nepasiekiama Meka, prarastas žemynas Atlantis, pasakiška Alfa. Atsimenu, kai pas mus Anykščiuose žmonės šnibždėjo vieni kitiems, kad atvyko žmogus iš Švenčionių, kad jis perėjo nelegaliai sieną ir liks Anykščiuose. Iš Švenčionių!.. Būtume pasakę iš Tibeto, ir įspūdis būtų buvęs toks pat.

Ir štai dabar esu Lietuvoje, kurią palikau prieš 26 metus, ir ne bet kokioje Lietuvoje, o socialistinėje, ir ne bet kokiame Lietuvos kampe, o legendarinėje, senoje sostinėje, ant kurios pilies dabar plevėsuoja raudona vėliava!..

Vilnius ir jo žmonės

Pirmos valandos, pasimatymas su pačiais artimiausiais, gali būti peršoktos— jos surištos per daug vidinės emocijos. Verčiau pradėti nuo sekančio ryto, nuo Vilniaus, koks jis man atsivėrė, kai pirmukart išėjau pasivaikščioti po jo plačius prospektus, parkus ir gatves.

Visų pirma—žmonės. Visi žino, kad Vilnius yra daugiatautis miestas. Bet ne visi į tai įsisąmonina ir ne visi padaro teisingas išvadas. Jeigu atvykęs iš Amerikos lietuvis atsimintų, kad dar 1938-ais metais Vilniuje lietuviško žodžio beveik nebuvo girdėti, jis nustebtų, kad dabar maždaug kiekvienas trečias žmogus mieste kalba lietuviškai. Bet jeigu jis to neatsimena, jeigu jis pamiršta faktus, jis gal ir nustemba, jeigu užgirsta daug žmonių kalbantis rusiškai ir lenkiškai.

Tie, kurie negali susitaikyti su šiuo faktu, turėtų atsiminti, kad niekad pirmiau savo istorijoje Vilnius nebuvo toks lietuviškas kaip dabar. Užsieniečiai lietuviai, kurie apsilanko Vilniuje, taipgi turėtų atsiminti, kad Vilnius žymiai lietuviškesnis žiemą, negu vasaros atostogų metu. Mat, universiteto studentai, žymi dalis inteligentijos, taipgi nemenka dalis valdžios aparato žmonių, kurie didžioje daugumoje lietuviškai kalbantieji, vasaros metu apleidžia miestą, išvyksta į provinciją. Lieka daugiau senų vietinių gyventojų, kurių nemenka dalis kalba lenkiškai arba rusiškai.

Taipgi reikia atsiminti, kad Vilnius, kaip vienas gražiausių ir architektūriniai svarbių Tarybų Sąjungos miestų, pritraukia daug turistų iš pačios Tarybų Sąjungos, ypatingai iš gretimos Bielorusijos. Bet turistai ir iš kitų respublikų Vilniuje kalba rusiškai, nes tai bendroji Sąjungos kalba. Pavyzdžiui, man sėdint vienoje kavinėje, prie gretimo staliuko atsisėdo grupė jaunų žmonių . Jie užsakė rusiškai, skaitydami iš meniu (parašyto lietuviškai ir rusiškai), pradžioje kalbėjosi rusiškai, bet paskui pertėjo į lietuvių kalbą. Pasirodė — jie turistai iš Daugavpilio. Taigi, kai girdi Vilniaus univermage ką ką nors kalbant rusiškai į pardavėją, tas žmogus ne būtinai rusas: jis gali būti latvis, estas arba net gruzinas. Bet jis nemoka lietuviškai, ir negi jis kalbės savo kalba, kurios pardavėja nesupras.

Nors Vilniaus gatvėse skamba įvairios kalbos, tuojau pajunti, kad esi Lietuvos sostinėje. Lietuviškai kalba, galima pasakyti, pats aktingiausias miesto elementas: mokslus lankąs jaunimas, inteligentija. Vyriausios kultūrinės įstaigos lietuvių kalba vedamos. Čia randasi lietuviškas universitetas, didžiulė respublikinė biblioteka, Rašytojų Sąjunga, Dailininkų sąjunga, centriniai lietuviški laikraščiai, žurnalai. Tas nereiškia, kad nėra kultūrinio gyvenimo ir kitomis kalbomis. Šalia lietuviško valstybinio teatro egzistuoja ir rusų kalba dramos teatras. Lenkai turi savo dienraštį ir kultūrinę veiklą. Žydai turi savo, profsąjungų saviveiklos rėmuose veikiančius, dramos, muzikos ir šokių ansamblius.

Jeigu žmogus daugiausia laiko praleidžia su kūrybinėmis grupėmis, taip sakant, meno-kultūros pasaulyje ,kaip tai man dažnai teko, jis aplink save girdi beveik išimtinai lietuvių kalbą. Užsuk bile kurį vakarą į tokias kavines kaip Neringa, Dainava, Kavinėskaitykla (kur renkasi meniškai nusiteikęs jaunimas), ir girdėsi beveik išimtinai lietuviškai. Ant tokių vietų net užrašas vien tik lietuvių kalba, nors paprastai jis visur dviemis kalbomis: lietuvių ir rusų. Pavyzdžiui, didelis neoninis užrašas ant Dainavos kavinės yra tik lietuvių kalba— ir užtenka.

Kalbant apie užrašus: Pagal taisyklę, jie visur turėtų būti abiemis kalbomis. Taip ir yra daugumoje vietų, kaip tai gatvių pavadinimuose, ant krautuvių, kryžkelėse ir t. t. Bet matyti, kad žmonės ir neužpyksta, jeigu užrašas pasirodo viena kalba. Kartais tenka pamatyti kokį nors užrašą, ypatingai sloganą, vien rusų kalba. Bet daug dažniau užrašai pasitaiko tik lietuvių kalba. Nuoseklumų sunku rasti. Pavyzdžiui, vienos centrinės vaistinės užrašai Lenino prospekte vien tik lietuviški, o netoli esančios knygų parduotuvės abiemis kalbomis. Pieno reikmenų krautuvės užrašai abiemis kalbomis, bendros maisto krautuvės užrašai ten pat šalia tik lietuvių kalba.

Gatvių pavadinimai, kurių originalai visuomet lietuvių kalba, neverčiami į rusų kalbą, o tik pakartojami šalia lietuviško užrašo rusiškomis raidėmis. Pavyzdžiui, Totorių gatvė rusiškai vadinasi ul. Totoriu, o ne Tatarskaja ulica), Tiesos gatvė—ul. Tiesos, ir t. t.

Milicininkai kalba abiem kalbom, troleibusų ir autobusų konduktorės — taipgi. Reikia pasakyti, kad griežtos tvarkos tuo atžvilgiu nėra. Kalba kaip kas nori. Teko važinėti troleibusu, kuriame beveik visi keleiviai kalbėjo rusiškai, o konduktorė kažkodėl atsakinėjo tik lietuviškai. O kitą kartą kaip tik atbulai — konduktorė atsakinėjo rusiškai kaip kas į ją besikreiptų. O viename autobuse girdėjau konduktorę klausiant lenkiškai visus keleivius, ar jie jau turi bilietus.

Ir gerai taip. Pabuvęs kiek laiko Vilniuje, žmogus pradeda jausti, kad čia kalbinio šovinizmo nėra, kad palaipsniui vystosi tautų draugystė. Atsimenu vieną saulėtą popietę Černiachovskio aikštės kampe. Prie kiosko, prikrauto lietuviškų, rusiškų, lenkiškų ir kitomis kalbomis laikraščių ir žurnalų (įskaitant Anglijos, Italijos, Prancūzijos leidinius), jauna mergina pardavinėjo nuo specialaus išstatyto stendo vynuoges ir slyvas. Vynuogės buvo tik neseniai pasirodžiusios Vilniuje, ir gyventojai sudarė eilę, kad gautų to naujo vaisiaus. Vieni kalbėjo į pardavėją lietuviškai, kiti rusiškai, o ši, lyg niekur nieko, visiems ramių ramiausiai atsakinėjo lenkiškai. Ir visi visus suprato, įskaitant mane, nusipirkusį kilogramą šviežių vynuogių, kurias nusinešiau į Neringos viešbučio numerį...

R. Baranikas

Respublikinės bibliotekos Vilniuje vestibulis

KLAIDOS PATAISYMAS

Praėjusiame "Laisvės" num. R. Baraniko straipsny įsiskverbė labai nemaloni paklaida: pačioje rašto pradžiaje pirmoji teksto eilutė buvo praleista. Turėjo būti: "Šaltas Suomijos įlankos vėjas..." ir t. t. Autorių atsiprašome.—**Red.**

Alg. Skinkys

Tėvynėlės veidas

DEVINTAME FORTE

Tamsa, gūdūs rūsiai ir grotos.
Ir kaulai žmonių, ir mirtis.
Kur saulė?
Kur žydintis sodas?
Tamsa, gūdūs rūsiai ir grotos.

Tik šnabžda mums
sienos rasotos:
—Akis jiems užmerkė naktis!
Tamsa, gūdūs rūsiai ir grotos.
Ir kaulai žmonių, ir mirtis.

-:-

PANERIAI

Čia siautėjo žvėrys, ne žmonės.
Juos gėdisi žemė minėti.
Smiltėje—kraujo raudonis.
Čia siautėjo žvėrys, ne žmonės.

Suošia pušelių kolonos
Ir šaukia gyventi, budėti.
Čia siautėjo žvėrys, ne žmonės.

-:-

PAKVIPO PAPIEVIAI ŠIENU

Pakvipo papieviai šienu.
Geri šiltą kvapą lyg pieną
Iš žemės ąsočių pilnų...
Pakvipo papieviai šienu.
Nusėdo toli už kalnų
Saulutė, džiovinus per dieną.
Pakvipo papieviai šienu.
Geri šiltą kvapą lyg pieną.

-:-

NUSVARINO RUGIAI GALVELES

Nusvarino rugiai galveles,
Kvepia pabarės saule ir duona.
Barsto žemėn kaitra smilteles.
Nusvarino rugiai galveles.

Tiesia žemė dosnias rankeles
Ir delne siūlo grūdą geltoną.
Nusvarino rugiai galveles.
Kvepia pabarės saule ir duona.

-:-

VAKARAS

Ore šaudo kregždučių
šaudyklės,
Audžia pievoms
rūkų drobules.
Grįžta karvių banda
iš ganyklos.
Ore šaudo
kregždučių šaudyklės.

Blizga mėlynas ežero stiklas.
Pailsėki, prisėdęs šalia.
Ore šaudo
kregždučių šaudyklės.
Audžia pievoms
rūkų drobules.

-:-

KĖDAINIUOSE

Rūko pypkes aukšti kaminai
Ir debesis baltus šukuoja.
Ne pasaka čia, ne sapnai...
Rūko pypkes aukšti kaminai.

Ūžia, dunda mašinos, kranai—
Širdis tėviškėlės pulsuoja.
Rūko pypkes aukšti kaminai
Ir debesis baltus šukuoja.

Kodėl daugelis amerikiečių nebalsuoja?

Balsavimas JAV yra pagrindinis savivaldos aktas. Jis piliečiui suteikia teisę išreikšti savo nusistatymą, pasirinkti, dalyvauti savo valdžios sudaryme bendruomenėje, valstybėje ir tautoje. Balsų dėžė yra tarpsnis tarp valdžios ir žmonių.

Nuo JAV įsikūrimo mes niekad neatšaukėm ir neatidėjom rinkimų, nustatytų federalinės ar valstybinės konstitucijos. Nei civilinis, nei pasaulinis karas, epidemija ar depresija nesustabdė mūsų rinkimų mašinerijoss.

Tik 63.8% visų amerikiečių, esančių rinkiminiame amžiuje, balsavo 1960 m., m., per paskutinius prezidentinius rinkimus. O prieš dvejus metus per kongresinius rinkimus balsuotojų procentas buvo dar mažesnis. Balsavo mažiau negu pusė elektorato — 48.9%.

Šio kontraste, kai pereitais metais rinkimai vyko Italijoje ir Austrijoje, daugiau negu 94 elektorato procentų balsavo. Kanadoje, Vakarų Vokietijoje, Švedijoje ir Danijoje balsavo savo pereituose rinkimuose virš 80% balsuotojų ,o Anglijoje, Prancūzijoje ir Norvegijoje—78%.

Kodėl gi tiek daug amerikiečių (daugiau negu 35 milijonai 1960 m.) nebalsavo? Atsakymas ne vienas: teisinės ir administratyvinės procedūros registruojantis balsavimui, rasinės diskriminacijos išdavos, ypač Pietuose, nežinojimas legalių reikalavimų, aptatija ir indiferencija galvojant, kad **vienas** balsas nesiskaito. Niekas šiame krašte neverčia balsuoti, nebent paties balsuotojo sąžinė.

Nežinojimas legalių reikalavimų turėtų būti pakankamai paprastas dalykas pataisyti. Visos valstijos reikalauja, kad balsuotojas būtų pilietis. 21 metai yra legalus balsavimo amžius, išskyrus Georgia ir Kentucky su 18 metų, Alaska—19 m. ir Hawaii—22 m. Dauguma valstijų reikalauja vienerių metų rezidencijos balsavimo vietoje, Mississippi—2 metų ir 12 valstijų, tarp kurių Michigan, Minnesota ir New Jersey, reikalauja tik 6 mėnesių su trumpesniais periodais distriktuose.

Kad būtų galima balsuoti, pirma reikia registruotis. 48 valstijos reikalauja balsuotojo registracijos. 33 valstijos baigia registraciją spalio mėnesį — 10 rugsėjo mėn. ir kelios — anksčiau. Jeigu nesate registravęsis, pirmiausia reikia sužinoti apie registracijos reikalavimus jūsų valstijoje. Pasiteiraukit laikraščiuose, viešose bibliotekose, bet kurioj politinėj ar civilinėj organizacijoj. Daugiau negu 20 milijonų balsavimo amžiaus amerikiečių kiekvieneriais metais keliasi kitur. Beveik visi jų turi persiregistruoti, kad galėtų balsuoti. Kai kurios valstijos reikalauja ištekančias moteris persiregistruoti pagal savo pasikeitusia pavarde.

"Balsavimas," prezidentas Johnsonas neseniai pasakė, "yra pirmoji demokratijos pareiga." Tai yra viena pagrindinė Amerikos pilietybės privilegija.

ACNS

NAUJI RAŠTAI

Naujas žurnalas —"Nemuno kraštas"

Gavome iš Vakarų Vokietijos naują žurnalą — **"Nemuno Kraštas.'** Pirmas jo numeris 34 puslapių ,ir daro gražų įspūdį: techniškai švariai išleistas ;telpa įdomių straipsnelių . Beje, telpa keli straipsneliai ir vokiečių kalba — apie Lietuvą ir lietuvius. Iliustruotas. Popierius geras, dailūs viršeliai. Eina kartą per du mėnesiu. Metams kaina 12 vokiškų markių ,o JAV pinigais — $6.

Žurnalo leidėjas ir redakcija pirmajame žodyje taria skaitytojui:

"Štai prieš Tavo akis naujas lietuviškas žurnalas 'Nemuno kraštas,' kuris ką tik išvydo šviesą ir įsiruošė į vingiuotą, nelengvą mūsų tremties gyvenimo kelią. Jo tolimesnis likimas priklausys nuo Tavęs, tautieti, kaip tu jį pripažinsi ir remsi.

Ruošiant pirmą 'Nemuno krašto' numerį, mes, leidėjai, įsitikinome, jog apart ryžto, kurio mums užtenka ir kurio pakaks ateičiai, privalome turėti ir tam tikrų lėšų, kurių problema, beje, ir sudarys pagrindinį sunkumą..."

Koks gi "Nemuno kraštas" žurnalo tikslas? Ten pat atsakoma:

"Žurnalo tikslas, kaip įsitikinsi susipažinęs, su pirmuoju numeriu, informuoti mūsų išeivius apie gyvenimą emigracijoje ir nušviesti svarbesnius įvykius Tėvynėje.

Suprantama, kad mes susilauksime kritikos, nes mūsų gretose, deja, dar daug nuomonių, nesveiko nusistatymo, ambicijos, pasipūtimo ir mažai objektyvumo, drąsos. Tačiau tai nedidelė bėda. Viskas, kas bus spausdinama 'Nemuno krašte,' bus skirta Tau, mielas tautieti, ir Tavo Tėvynei, gražiai, kaip rožės žiedelis prie mėlynojo Nemuno, mažytei, kaip gintarėlio grūdas prie Baltijos krantų..."

Taigi, leidėjo ir redakcijos žodis gražiai skamba; limpa jis prie kiekvieno doro lietuvių tautos sūnaus ir dukros, kimba į širdį.

Vakarų Vokietijoje gyvena keletas ,o gal ir keliolika tūkstančių lietuvių išeivių. Daugelis jų, be abejonės, džiaugsis, gavę į rankas "Nemuno kraštą."

Būtų gerai, kad šis žurnalas pasiektų ir JAV lietuvius, čia prasiplatintų. "Nemuno kraštą" užsisakyti galima sekamu adresu:

Zimmermann-Verlag
343 Witzenhausen/Werra
West Germany
Postfach

VENGRAI - VATIKANAS PASIRAŠĖ SUTARTĮ

Roma. — Rugsėjo 15 dieną buvo pasirašyta sutartis tarp Vengrijos respublikos ir Vatikano religiniais reikalais. Tuomi Vatikanas pripažino, kad Vengrijoje yra religinė laisvė.

Budapeštas. — Jugoslavija ir Vengrija pasirašė draugiškumo sutartį.

Prof. V. Ruokis

Kodėl aš netikiu? Materializmo šviesa sklinda iš visų mokslo sričių

Jau daug metų prabėgo nuo tos dienos kai mano sąmonėje idealistinės pažiūros patyrė lemiamą smūgį. Po šio smūgio jos taip ir nebeatgavo pusiausvyros, to "auksinio vidurio," kuris susidaro kai kuriuose protuose, mėgina nčiuose sutaikyti mokslo žinias su religijos dogmomis. Atvirkščiai, idealistinė pasaulėžiūra, gilėjant pažinimui, gausėjant mokslo žinioms, buvo priversta užleisti vieną po kitos savo pozicijas materialistinei pasaulėžiūrai.

Už savo materialistinę pasaulėžiūrą aš esu, visų pirma, dėkingas didžiajam gamtininkui Čarlzui Darvinui. Tai jo knyga "Rūšių kilmė," užtikta Vilniaus kunigų seminarijos palėpėje, privertė kitomis akimis pažvelgti į gyvosios gamtos pasaulį, kritiškai pervertinti iki tol įgytas žinias. Tai ši knyga ir pradėjo mano sąmonėje tą revoliucinį perversmą.

Kodėl aš netikiu?

Savo ateistines pažiūras trumpais bruožais galėčiau pagrįsti šiomis gyvenimo, mokslo tyrinėjimų metu sukauptomis žiniomis.

Auganti Tarybų šalies ekonomika, klestintis mokslas, menas duoda daug priežasčių netikėti. Pradžiai paimkime gyvųjų organizmų evoliucijos sritį. Mūsų garsieji biologai selekcininkai kelerių, daugiausia keliolikos metų laikotarpyje išaugina vis produktyvesnes žemės ūkio kultūrų veisles, pritaikytas tam tikroms klimatinėms zonoms ir sritims. Surandamos veiksmingesnės priemonės kovai prieš piktžoles, kultūrinių augalų ligas. Trumpu laiku gerinamos ir kultūrinių gyvulių veislės jau žinomomis ir naujai surandamomis priemonėmis.

Studijuojant įvairių geologinių periodų klodus, iškyla aikštėn augalinių ir gyvulinių organizmų palaipsnis prisitaikymas gyventi sausumoje, plaukiojimo pūslei išsivysčius į plaučius. Antai, amfibijos ar varliagalviai gimsta gėluose vandenyse, o kai puntugalviui išdygsta abi kojų poros, jos apsigyvena sausumoje netoli nuo pelkės. Kai pelkės ima džiūti didelėluose plotuose, amfibijos, varlės žūsta nuo sausros, bet jų tarpe gali rastis tokių formų, kurios ir odai išdžiūvus gali išsilaikyti ir ilgainiui įgyja sausą, jau žvyneliais apsitraukusią odą, kokią turi ropliai. Šie driežagyviai jau sugeba ir dykumoje išsilaikyti, užimdami tuo būdu visus šilto klimato žemynus.

Tam tikra roplių forma Teramorfa davė pradžią žinduoliams su plaukais ant odos, ir pastovios temperatūros krauju. Kai atšalęs klimatas sunaikino visus stambiuosius žemynų roplius, susidarė geros sąlygos vystytis žinduoliams, visiškai užvaldžiusiems žemynus.

Iš to padariau išvadą, jog šiame didingame evoliucijos procese nėra vietos jokiai "aukštesnei būtybei"—dievui, jog mokslinėmis žiniomis apsiginklavęs žmogus gali augalų ir gyvulių evoliucijos procesą tiek pagreitinti, kad jis tampa aiškus ir to paties žmgaus palyginti trumpo gyvenimo metu, kai tuo tarpu tas pats evoliucijos procesas natūralinės atrankos sąlygomis užsitęsia milijonus metų, ir tampa nežymus paskiram žmogui, bet aiškiai matomas uolienose, susiklojusiose labai skirtingais laikais.

Antra mokslo disciplina, labai padėjusi man atmesti religinius prietarus, yra chemija. Jai suprasti reikalinga aiškiai įsivaizduoti, jog kiekvienas iš daugiau šimto elementų atomas yra šio elemento mažiausia dalelė, sudėta iš tam tikro kiekio protonų ir neutronų, kurie surišti tarpusavyje milžiniškų branduolinių jėgų ir sugeba laikyti aplink save skriejančius dideliais greičiais elektronus. Kai vieno elemento atomas priartėja prie kito elemento atomo, tai tam tikromis sąlygomis jie gali pasidalyti tarpusavyje elektronus ir sudaryti molekules, laikomas jėgų, nepalyginamai silpnesnių už branduolines. Molekulės yra jau cheminiai junginiai, kurie tam tikromis sąlygomis vėl duodasi suskaldyti į atomus. Atlikime paprasčiausią cheminę reakciją. Stikliniame vamzdelyje pakaitinkime gyvsidabrio oksidą, ir pamatysime, kaip nuo jo atskilęs gyvsidabris sėda ant retortos sienelių smulkučių lašelių pavidale, o išeinantis deguonis sueklia baltą liepsną svylančiame balanos gale. Į šitą panašių vaizdingų reakcijų yra daug. Jos visos aiškiai rodo, jog bet kurio elemento atomai su savo turima energija yra patvarūs, savaime nežūsta ir iš nieko neatsiranda. Tai yra medžiagos bei energijos tvarumo dėsnis, amžiais daug kartų vis tobulesniais metodais patvirtintas ir pasitvirtinęs mūsų branduoliniame amžiuje. Čia jau savaime peršasi išvada, jog "pasaulio kūrėjo" negali būti ir nėra, o jėgos gyvojo ir negyvojo pasaulio evoliucijai arba raidai glūdi pačioje medžiagoje su jos visokeriopa energija.

Trečioji svarbi priežastis netikėti yra žemės plutoje randamų uolų ir jų mineralų amžiaus studijavimas. Jis parodė, jog Baltijos skydo uolos su jų mineralais yra iki dviejų milijardų metų senumo. Negalima be susijaudinimo žiūrėti į tokį dviejų milijardų metų amžiaus senumo riedulį, griaunantį biblijos legendą apie pasaulio sukūrimą iš nieko prieš kelis tūkstančius metų.

Ketvirta priežastis netikėti yra begalinė pasaulio erdvė, kurioje telpa mūsų Galaktika arba Paukščių takas su milijardais žvaigždžių, kurių tarpe Saulė yra tik mažo didumo žvaigždė, laikanti savo traukos lauke 9 planetas su palydovais ir viršum pusės tūkstančio planetoidų arba asteroidų. Planetų su palydovais ir asteroidais masė sudaro apie 1/7000 Saulės masės. Be Paukščių tako, yra daugybė kitų galaktikų, kurių tik maža dalis stebima pro galingiausius teleskopus.

Visa medžiaga erdvėje juda, branduolinės energijos blaškoma ir sukasi — visuotinos traukos ir inercijos veikiama.

Kaip matyti, ir Visatos materija keičia savo sudėtį, judėjimą vidinių bei išorinių jėgų veikiama. Tai vyksta pagal pačios gamtos dėsnius, nedalyvaujant jokiam specialiam "kūrėjui," be jokios dievybės.

Penktą priežastį netikėti aš matau kasdienybėse ir sunkiose darbo žmonių pastangose, kurių tikslas gauti ar pasigaminti medžiagos maistui, drabužiams, namams, įrankiams ne tik asmeniškai sau, bet ir kitiems.

Čia kiekvienas, laikui bėgant, gali visiškai įsitikinti, kad darbas yra neišvengiama priemonė bet kuriai gamybai. Reikalas gaminti greičiau ir geriau vertė dirbančiuosius atidžiau stebėti savo ir kaimynų gamybos eigą, kaupti patyrimą, o vėliau ir siaurinti darbo pritaikymo sritį, vis kelti įpratimo laipsnį.

Žmonių gyvenimo būdą nulėmė aplinka, gamtinės sąlygos.

Dar beklasėje visuomenėje auganti stepės ar miško gyvuliai buvo žmonių laikomi, stebimi ir, kaip galima, verčiami naminiais. Ilgainiui sugalvota pritaikyti arklio, karvės ir jaučio jėgą žemei purenti, o gyvulių mėšlą žemei trėšti. Taip palaipsniui kilo dirbamų laukų plotai, kuriems nusialinus, buvo paliekami dirvonuoti, užaugti jaunu mišku ir ieškoma naujų plotų. Primityvūs žemės dirbimo įrankiai vis tobulėjo. Atsirado žagrės, su geležiniais noragais, verstuvės. Kalviai pamažu tapo svarbiais amatininkais, karo belaisviai — vergais, krovusiais vadams turtus.

Kūrėsi, stiprėjo valstybės, plėtėsi tarp jų prekyba sausumos ir vandens keliais. Paskirose rankose atsidūrė vis didesni turtai. Gimė klasės, atsirado klasių kova. Vyko socialinės revoliucijos. Senąsias, atgyvenusias santvarkas pakeisdavo naujos.

Iš to, kas pasakyta, susidaro vaizdas, jog visuomenė vystėsi ir vystosi ta kryptimi, kuri gamybos kilimui yra palankesnė ir duoda visuomenei daugiau materialinės naudos. Vadinasi, ne "dievo aukščiausiojo išmintis," bet žmonių darbas, visuomenės pastangos kelti gamybą nulemia istorijos įvykių kryptį.

Šeštą priežastį netikėti man davė kalbų studijavimas. Lietuvių kalboje terminas "dvasia" turi ryšių su "dvėsuoti," atseit garsiai alsuoti. Kaip žinoma, regimas alsavimas yra svarbiausias gyvulinio organizmo gyvybės požymis. Taigi ir žodis "dvasia" reiškia gyvą organizmą. Rusų kalboje terminas "duch" turi ir dujų reikšmę, o "duša" artima alsavimo prasmei. Lotynų kalbos daiktavardis "animus" reiškia "dvasia," o panašus į jį daiktavardis "animal" — "gyvulys." Lotyniškai dvasią vadina dar "spiritus," o artimas jam žodis "spiro" reiškia "alsuoja." Taigi dvasios sąvoka kalbose turi artimą ryšį su dujų sąvoka.

Skaitant idealistinių pakraipų literatūrą, labai dažnai metasi į akis autorių, mėgiančių, remiantis šiais faktais, įrodyti tariamą dievo buvimą.

Septintą netikėjimo priežastį aš matau toje milžiniškoje pažangoje, kuri pasiekta visose gyvenimo srityse pirmojoje socializmo šalyje — Tarybų Sąjungoje. Per 46 metus ji suspėjo užgydyti trijų ilgiausių, žiauriausių ir nuostolingiausių istorijoje karų žaizdas, likviduoti neraštingumą. Vien savo jėgomis iš naujo sukūrusi sunkiąją pramonę, mūsų tarybinė Tėvynė visoje savo milžiniškoje teritorijoje įtvirtino kolūkinę santvarką, mechanizavo žemės ūkį, statybas, pramonę, įsteigė platų mokyklų tinklą, atskleidė visos šalies žemės ūkio reikalams.

Esu tvirtai įsitikinęs, jog tik marksizmo-leninizmo materialistiniu mokslu pasirėmus, buvo galima pasiekti visa tai, ką šiandieną kiekvienas Tarybų Sąjungos pilietis aiškiai mato savo akimis.

Vokietijos Demokratinės Respublikos visuomenė paminėjo lietuvių poeto Kristijono Donelaičio 250-ąsias gimimo metines. Nuotraukoje — Berlyne surengtos parodos, skirtos Donelaičiui paminėti kampelis.

PHILADELPHIA, PA.

Paėmę knygas skaitymui iš knygyno nelaikykite jų ilgai namie, bet perskatę tuojau grąžinkite. Mrs. Eleanor McKeany pamiršo tą padaryti, tai teisėjo Kaiserio nubausta pasimokėti $163 ir teismo kaštus.

Prancūzijos karo laivas "Du Chayle" buvo atplaukęs į Philadelphią geros valios vizitui su dviem šimtais jūreivių. Buvo sustojęs prieplaukoje 2 arti Philadelphijos Naval Base.

Kiekvienas praleidžia pinigų pirkdamas reikmenis ir maisto, ir pasitaiko gauti netikrų pinigų. U. S. Secret Sesvice agentai 1963 metais Philadelphijos distrikte konfiskavo falšyvų pinigų už $13,000, 1962 metais $51,000.

Welfare sekretorius Arlin Adamas sako, kad bus dedamos pastangos, idant seneliai nebūtų iškeliami iš senelių namų. Namų savininkai nori pakelti už užlaikymą nuo $115 iki $130 ir nuo $180 iki $190.

Policijos komisijonieriaus Howard Leary pranešimu, jaunuolių prasižengimai padaugėjo 15 nuošimčių liepos mėnesį. Šiais metais prasikalto 2,012, o 1963 metais — 1,737.

Prieš lapkričio rinkimus 101 asmuo iš 22 tautų gavo pilietybės popierius Philadelphijoje.

Rugpiūčio 27 mirė Litvinas, palaidotas Sepulchre kapinėse. Rugsėjo 7 mirė Stadelnikas, palaidotas Holy Cross kapinėse.

Darbo Dienos šventėmis Pa. valstijoje trafiko nelaimėse užmušta 18 žmonių.

Philadelphia Transportation kompanija sako: jeigu Transport Workers unija reikalaus algų pakėlimo 1965 metais darant naują kontraktą, tai pakels važiuotės "fėrą" nuo 25 iki 30 centų. Kontraktas baigiasi su sausio 14 sekamų metų.

Lokalo 234 prezidentas Newssome sako, kad Utility ir Transportation komitetas turi spręsti "fėro" pakėlimą, nes kompanija sumažino darbininkų skačių nuo 11,000 iki 5,300.

Pennsylvanijos unijų lyderiai sakosi jau turį sukėlę $200,000 fundą vedimiui kampanijos išrinkimui Johnsono prezidentu. Sakoma, Goldwateris su agitacija bus valstijoje tik spalio mėnesį Pittsburghe ir $100 vakarienėje Convention Hall Philadelphijoje.

Yale and Towne kompanijos darbininkų streikas pasibaigė, kompanija pasirašė trejų metų kontraktą su lokalu 1717 International Association of Machinists, AFL-CIO. Nauji darbininkai bėgyje 60 dienų turės įstoti unijon. Iškovota ir kiti pagerinimai.

Lillian Gagajewski, 79 metų, užsirišo virvę ant kaklo su 18 svarų akmeniu ir nusiskandino Wildwood Crest ežere. New Jersey.

Harrisburgo pranešimu, Valstijoje po Darbo Dienos pradėjo mokslą 3,072,000 vaikų ir mokinių.

Board of Education sako pagelbės surasti darbus 1,000 jaunuolių, baigusių mokyklas iki Padėkų dienos. Skiriama vienas milijonas dolerių skurdo panaikinimui. Federalinė valdžia suteikia 90% paramos.

Socialist Labor Party darė raštinę Sheraton Inn vedimui kampanijos už savo kandidatus į prezidento ir viceprezidento vietas.

Pilietis

New Haven, Conn.

Rugsėjo 13 d. Oakvillėje įvyko LDS 49 ir 31 kuopų parengimas. Žmonių prisirinko daugiau, kaip rengėjai tikėjosi. Bet mūsų gabios gaspadinės visus pavalgydino skaniais pietumis.

Turėjome ir iš toliau svečių. Dalyvavo J. Aleksaitis ir P. Baltrėnas. Baltrėnas trumpai pakalbėjo, patardamas, kaip reikia užsilaikyti, kad sveikam būti. Jis sakėsi jau sulaukęs 80 metų, bet dar gerai atrodo.

"Laisvės" vajininkas J. Petkus jau pradėjo darbą. Jis prašo visų draugų ir draugių talkos—stoti į darbą, gauti "Laisvei" naujų skaitytojų M. Valinčienė darbuojasi dėl "Vilnies". Reiškia, mūsų vajininkai jau veikia. Linkiu jiems sveikatos ir pasisekimo.

Sužinojome, kad hartfordiečiai ruošia pietus, nuo kurių pelnas bus skiriamas paramai spaudos. Jie įvyks sekmadienį, spalio 25 d. Mes ruošiamės ir vyksime į jų parengimą.

J. Kunca

Daugiau įvairių parengimų "Laisvės" naudai!

VAJUS

GAVIMUI "LAISVEI" NAUJŲ SKAITYTOJŲ

$1.00 Nuolaida Prenumeratos Naujai Užsisakantiems 'Laisvę'

Prašome vajininkų darbuotis gavimui kuodaugiausia naujų skaitytojų

Užsakykite "Laisvę" Savo Giminėms Ar Draugams Į Lietuvą. Jie Bus Jums Dėkingi Už Tą Dovaną.

Į Lietuvą naujiems skaitytojams nėra nuolaidos, nes brangiai kainuoja ten pasiuntimas laikraščio

Su 1-ma diena spalio pradedame savo didįjį darbą gavimui "Laisvei" naujų skaitytojų ir atnaujinimui išsibaigusių prenumeratų. Taipgi turime rūpintis parengimais ir aukomis sukelti "Laisvei" tinkamo biudžeto 1965 metams.

Kviečiame į Talką

Kviečiame į talką visus buvusius vajininkus ir labai laukiame naujų vajininkų. Gerai susiorganizuokime šiam darbui ir veikime su pirma vajaus diena. Rūpinkimės aplankyti kuo daugiausia namų vajaus reikalu ir kalbinti žmones užsisakyti "Laisvę."

PINIGINĖS DOVANOS KONTESTANTAMS

Yra paskirta 10 dovanų pinigais, padalyta sekamai:

1-ma $50, 2-ra $40, 3-čia $35, 4-ta $30, 5-ta $25, 6-ta $20, 7-ta $15, 8-ta $12, 9-ta $10, 10-ta $5

Prašome tuojau stoti į vajų ir darbuotis, kad gavus vieną iš aukščiau nurodytų dovanų. Kontestantams kreditavimo metodai toki kaip buvo pirmesniuose vajuose: už naujus skaitytojus 1 punktas nuo 5 centų, už atnaujintas prenumeratas 1 punktas nuo 25c. Už aukas arba pelnus nuo parengimų 1 punktas nuo 50c. Dėl pilnesnių informacijų rašykite "Laisvės" administracijai.

$5,000 FONDAS BUDŽETO UŽTIKRINIMUI

Apart įeigų už prenumeratą ir skelbimus turime ieškoti kitokių šaltinių budžeto sukėlimui.

PARENGIMAI BIUDŽETO SUKĖLIMUI

Prašome kolonijų veikėjus tuojau ruošti pramogas biudžeto sukėlimui. Nes nuo biudžeto sukėlimo priklausys 'Laisvės" egzistencija. Todėl rūpinkimės, kad aukomis ir pelnais nuo parengimų sukeltume tinkamą budžetą 1965 metams.

VAJAUS LAIKAS 3 MĖNESIAI

Vajus prasideda spalio 1-mą dieną ir eis iki gruodžio 31 dienos. Rūpinkimės, kad gautume kuo daugiausia naujų skaitytojų, ir darbuokimės, kad atnaujintume visas išsibaigusias prenumeratas.

"LAISVĖS" KAINOS AMERIKOJE IR UŽSIENIUOSE:

Amerikoje $9.00 metams, $5.00 pusei metų
Dalyje Queens apskrities (N. Y.) met. $10.00; $5.50 pusei metų
Kanadoje $10.00 metams, $5.50 pusei metų
Pietų Amerikoje $10.00 metams, $5.50 pusei metų
Lietuvoje $12.00 metams, $6.50 pusei metų
Kitur užsieniuose $12.00 metams, $6.50 pusei metų

Visais vajaus reikalais rašykite:

Laisvė

102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y., 11417

NEW YORKAS

(Tąsa iš 6-to pusl.)

sriubą; į puodą įpila porą kaušų smalos. Dar prideda keletą šaukštų netekėjusios motinos ašarų. Paskui į tą viralą ji pripiausto varlių kojų, driežų uodegaičių ir gyvačių geluonių. Jis tą mišinį virindama ir maišydama dainuoja:

Mixing double caldron bubble,
For my victim it spells trouble.

Gal Šekspyras ir nevisai taip sakė, bet mintis ta pati.

New Yorke irgi mes turime ką tai panašaus: New Yorko miesto tėvai, su majoru priešakyje, irgi verda panašią sriubą. Jie tame gyvenimo katile sumaišo demokratiją, aristokratiją, autokratiją, teologiją, sociologiją ir dar daugiau visokių ologijų. Tą visą mišinį jie gerokai aplaisto alkoholiu ir virina. Jie dainuoja dainelę apie miesto gyventojų gerbūvį, šviesią ateiti. Bet iš to katilo gyvenimą troškiną garai sklinda ne tik po New Yorko vidurmiestį, bet ir po Brooklyną, po Maspethą ir po Bronxą. Jie pasireiškia lūšnynų, blogai auklėjamo jaunimo ir kriminalysčių pavidalu.

Tačiau aš nekaltinu miesto tėvų. Suprantama, politinė pažiūra turėtų būti daug progresyviškesnė. New Yorko miesto tvarkymas — milžiniškas darbas. O miesto tėvai irgi žmonės su visais gerais ir blogais palinkimais. Sunku pasakyti, kas kapitalistinėje santvarkoje galėtų atlikti tą darbą geriau.

Gana apie New Yorką! Kad ir įdomus tas gyvenimo katilas, kur žmogus gali daug pasimokyti, tenka važiuoti toliau į šiaurryčius — Bostono link, kur daugiau, kaip amerikiečiai sako, "elbow room" (erdvės). Ten, kur bus lengviau atsikvėpti.

Įdomius naudoja būdus pirkėjams patraukti

Teksaso valstijoj gazolino stotis laiko papugą, kuri privažiavus automašinai rėkia: "Fill 'em up", pripilk. Na ir dažnai žmonės, klausydami papugos, sutinka pripilti pilną tanką.

Kansase skalbyklos biznieriai pagarsino, kad mokės po 25 centus asmeniui, kai ateis organizuotai kaip klubas ir apžiūrės viską. Atėjo labai daug. Jiems kaštavo 15 šimtų dolerių, bet jų biznis pakilo 15 procentų.

Arkansase įdėjo skalbimo mašinas į "drive in" teatrą, kad laukiant išplovimo drabužių galėtų žiūrėti krutamus paveikslus.

Illinois valstijos prekybininkai nusprendė, kad plaukų kirpėjai daug kalba su visokiais žmonėmis, tad jie gali jiems padėti. Jie sukvietė 200 plaukų kirpėjų, gerai juos pavaišino, parodė krutamų paveikslų. Žinoma, po tam tie kirpėjai visiems savo kostumeriams gerai kalbėjo apie tuos biznierius, tuomi jiems atsimokėjo keleriopai.

Virginijoj departmentinė krautuvė paskelbė, kad pas juos įrengta taip vadinama "Freshen up Free" vieta su privatinėmis kamaraitėmis ("booths"), kur pavargę kostumeriai galės nusimaudyti, pasilsėti, nors ir pagulėti, kad atgautų energiją ir vėl galėtų eiti žiūrinėti ir pirkti kas kam patinka.

Saulutė,
Miami, Fla.

Iš laiškų

Mieli d.d. laisviečiai: Čia jus sveikina—proga gimtadienio, minėto rugs. 6-tą—Broniutė Ramanauskienė ir Antanėlis Ramanauskas, iš Sellersville, Pa., su **$45.**

Nenori atsilikt ir ALDLD 10 kuopa iš Philadelphijos, aukoja $100. Viso siunčiu $145. Viso gero,

R. Merkis,
Philadelphia, Pa.

Brangūs Draugai "Laisvės personalas!

Šiuomi noriu jums padėkoti už taip draugišką manęs atjautimą mano sunkioje ligoje.

Taipgi širdinga padėka draugams, kurie mane aplankė ir kurie suraminimo atvirutes prisiuntė. Visiems širdingas ačiū.

Dabar jau esu namie ir sveikata palengva gerinasi.

Joseph Jackim
(Jakimavičius)
Shelter Island, N. Y.

NACIŲ GENEROLAS DABAR "ARTISTAS"

Hollywood, Calif. — Rudenį, 1944 metais, Hitleris pradėjo ofensyvą prieš Jungtinių Valstijų jėgas Ardenuose, Belgijoje. Jis manė priversti JAV ir Angliją taikintis ir palikti jį kariauti tik prieš TSRS.

Tame nacių ofensyve Hitlerio tankų 5-jai armijai vadovavo generolas Hasso von Manteuffel. Dabar jis Hollywoode gelbsti amerikiečiams pagaminti filmą "16th of December", tai yra, apie tą ofensyvą.

METHUEN, MASS.

Liūdnai Prisimenu Savo Mylimą Vyrą

Joną Šleivį

Mirusį 1959 Metų Rugsėjo 25 Dieną

Jau sukako 5 metai kai jis mirė. Niekada jo neužmiršiu. Ilsėkis ramiai, mano mielas.

Juzė Šleivienė, žmona
Stefanija, duktė
Albinas Kaupinis, žentas
Richardas, anūkas su žmona
Petrisė, anūkė
Todd, proanūkis
I. Chulada su žmona
Teofilius Tartonis
ir visa giminė

CLEVELAND, OHIO

Rugsėjo 10 d. įvyko C.L.M. klubo geras susirinkimas. Nutarta užsimokėti duokles į Lietuvių Meno Sąjungą, bus pasiųsta $20.

Lankėsi J. Bagdonas reikalais "Vilnies" kalendoriaus 1965 metams. Po kritikos buvo paskirta $10.

Lankėsi iš Penn. valstijos Margaret Kairy, M. Mason brolienė. Draugiška ir maloni moteris. Mūsų klubui paaukojo $3. Didelis jai ačiū.

Užbaigus susirinkimą, turėjome gražų banketą, kurį paruošė d.d Ona Kazilionienė, Tyzinauskienė ir Ona Bagdonienė. Stalai buvo gražiai parengti, maisto buvo visokio. Daugelis teiravosi, kodėl toks parengimas. Vėliau paaiškėjo, kad tai paminėjimas metinės sukakties nuo mirties mūsų draugės Rožytės Yurkšaitienės. Velionė buvo nuoširdi draugė. Garbė draugėms, kurios paruošė paminėjimą.

Sekantis klubo susirinkimas įvyks spalio 6 dieną, LDS svetainėje.

—:—

PADĖKA

Širdingai tariame ačiū visiems, kurie išreiškė mums užuojautą nuliūdimo valandoje, kada rugsėjo 10 dieną mirė mano mylimas vyras Jonas Werneris, o mūsų artimas.

Mirė sulaukęs 78 metų amžiaus. Jautėsi sveikai iki paskutinės savaitės, o susirgus netrukus užmerkė akis amžinai.

Jo atminimui, siunčiu į "Laisvės" fondą $25.

Liekame nuliūdime:
Julia Werner, žmona,
posūnis, podukra,
giminės ir artimi

Miami, Fla.

Nors jau suvirš trys savaitės, kai uraganas Cleo praėjo per Miamio miestą, bet dar gatvių šonai užversti medžių šakomis ir pačiais medžiais. Mat, miesto darbininkai dar nesuspėjo prieiti juos nuvežti. Pirmiausia atitaiso namams elektrą, telefonus, ir kitus skubiausius darbus atlieka. Dar ir dabar toliau nuo miesto kaip kur gyventojai neturi telefono ir šviesų stubose, yra vietų, kur nakčia gatvėse tamsu.

Sakoma, kad tiesioginiai žmonių nuo Cleo nežuvo, bet to pasėkoje buvo tragedijų. Viena pora nusipirko grosernę pora savaičių prieš užėjimą uragano, įmokėjo, kiek galėjo, o daugiau tikėjosi, kad biznis gerai eis ir skolą tuojau išsimokės. Bet laike audros elektra sustojo, o mėsos ir kitų greit gendančių produktų šaldytuvuose buvo daug. Žmogus laukė, kad tik greičiau elektra būtų atitaisyta. Bet jau trečią dieną apžiūrėjo, kad viskas šaldytuvuose sugedę, o elektros vis nėra. Taip susirūpino, kad atėmė sau gyvybę.

Daugelyje vietų buvo sugadinta maisto. Inspektoriai ėjo po krautuves peržiūrėdami, kad nebūtų parduodama sugadinta mėsa

Saulutė

1963 m. Sueco kanalu praplaukė rekordinis laivų skačius —19,146. 1955 m. (kanalas buvo nacionalizuotas 1956 m.) praplaukė 12,168 laivai. Jungtinė Arabų Respublika iš Sueco kanalo 1963 m. gavo 71 milijoną Egipto svarų pelno.

Philadelphia, Pa.

Smagu pranešti, kad draugė Broniutė Ramanauskienė rengia pietus spalio (Oct.) 4 d., visiems darbininkams, dirbusiems rugsėjo 6 d. įvykusiame jos gimtadienio minėjime. Jie yra labai patenkinti tokia gražia talka.

Prie įvairių banketo priruošimo bei bankete patarnavimo darbų dirbusieji vyrai su žmonomis ir moterys su vyrais pribūkite pietų spalio 4 d., pirmą valandą. Reiškia, kad ir vienas kuris iš šeimos nesate dirbę, bet visvien sykiu pribūkite. Jie jūsų lauks.

Iki smagaus pasimatymo!

P. W.

Susitikimas Giruliuose

Ketverius metus iš eilės Giruliuose, Klaipėdos laivų statyklos pionierių stovykloje, susirenka respublikos bibliotekininkai pasidalyti darbo patyrimu, pasitobulinti ir pailsėti savo bendradarbių būryje. Ir oras šių metų rugsėjo pradžioje pasitaikė puikus: beveik visas aštuonias stovyklavimo dienas meiliai šildė saulutė, per vasarą įkaitusi Baltija nešykštėjo savo šilumos ir gaivinančių bangų.

Apie bibliotekininkų uždavinius, ruošiantis Tarybų Lietuvos dvidešimt penktosioms metinėms, pagrindinį pranešimą stovykloje padarė LTSR Kultūros ministro pavaduotojas V. Jakelaitis. Jis paminėjo pasiekimus, kurie išgarsino respublikos bibliotekų darbuotojus plačioje Tarybų šalyje. Ypatingai didelis dėmesys ateinančiais jubiliejiniais metais turi būti atkreiptas kaimų bibliotekų interjerų kūrimui, patalpų apiforminimui ir vaizdinės agitacijos priemonių pagerinimui.

Ateistinio darbo klausimams miestuose ir kaimuose bibliotekininkai paskyrė specialiai organizuotą diskusiją. Prityrusių ateistų S. Markonio ir D. Besčasino vadovaujamas gausus respublikos bibliotekų atstovų būrys išnagrinėjo ateistinio darbo formas ir kryptis šiuolaikinėmis sąlygomis.

LTSR Valstybinio spaudos komiteto pirmininko pavaduotojas M. Pažarskas, Knygų prekybos valdybos ir Bibliotekinio kolektoriaus darbuotojai padarė pranešimus tarybinės knygos propagavimo klausimais.

Pedagogikos mokslų kandidatas V. Laužikas paskaitoje supažindino bibliotekininkus su skaitytojų psichologijos ir jų interesų analizės klausimais. Vilniaus Valstybinio V. Kapsuko vardo universiteto vyresnysis dėstytojas K. Sinkevičius, bibliotekų darbuotojai I. Baltušis, Z. Morkūnaitė, G. Pivorienė, A. Vaidelauskaitė, St. Dubčianskienė ir kiti savo pranešimus paskyrė bibliotekų darbo apskaitos, pirmūnų darbo patyrimo, bibliotekų knygų fondų tvarkymo ir vaikų bibliotekų organizavimo uždaviniams.

Didelio susidomėjimo susilaukė bibliotekininkų susitikimas su rašytojais. Įvykusiame literatūros vakare savo kūrybą skaitė ir į bibliotekų darbuotojų pateiktus klausimus atsakinėjo rašytojai Alg. Baltakis, A. Drilinga, V. Palčinskaitė, Ig. Pikturna, V. Rimkevičius, J. Vaičiūnaitė.

Iš Lietuvos

LIETUVIŠKO CIRKO GASTROLĖS MASKVOJE

Tarybų Lietuva turtinga liaudies talentais. Tai ryškiai liudija neseniai įvykę cirko "Vilnius" artistų pasirodymai Maskvoje. Šostinės gyventojai, daug jos svečių, apsilankę cirke, susižavėję atsiliepia apie aukštą atlikėjų meistriškumą.

Cirko gastrolės vyko Gorkio vardo centriniame kultūros ir poilsio parke. Po milžinišku kupolu visada pilna žmonių. Vieningo žiūrovų pritarimo susilaukia jau pirmasis numeris, kurį parodo jauna oro gimnastė R. Kaluževičiūtė. Aukštai virš arenos ji lengvai ir grakščiai atlieka ištisą seriją sudėtingų pratimų.

Seniai ir vaisingai dirba cirke ekvilibristai Alfonsas ir Albina Gineikos. Jie ir šį kartą pradžiugino žiūrovus savo puikiu meistriškumu.

Pranešėjas paskelbė eilinį numerį — pasirodo žonglieriai ant laisvai stovinčių kopėčių Vita ir Zigmas Černiauskai. Jie tiksliai, lengvai atlieka sudėtingus numerius.

Ryškiai apšviestoje arenoje — Lietuvos TSR liaudies artistas Jonas Ramanauskas. Daugelis stambių šalies miestų matė šį neneaukštą, tvirto sudėjimo sportininką. Jam jau daugiau kaip 50 metų. Bet kaip puikiai jis atrodo, kaip laisvai elgiasi su daugiapūdžiais įrankiais!

Lietuvos cirko artistų pasirodymų būdingas bruožas yra nuostabus paprastumas ir kuklumas. Jokio pabrėžtumo, jokios pozos ar dirbtinumo: kiekivenas judesys aiškus ir tikslus, viskas pajungta atliekamo numerio idėjai. Ir ypač sukelia žiūrovų simpatijas aktorių jų siekimas pagyvinti savo pasirodymus malonia šypsena, geru jumoru. Tai liečia ir oro gimnastes O. Kaluževičienę ir J. Ramanauskienę, ir kiaulių dresiruotoją V. Stankutę, ir daugelį kitų arenos meistrų.

Cirko "Vilnius" programa įvairi ir sodri. Jo pasirodymai buvo džiugus įvykis sostinės kultūriniame gyvenime. Maskviečiai iš širdies sako talentingam kolektyvui: "Labai gerai, draugai! Dėkojame." **E.**

Bona. —Vakarų Vokietijos valdžia palengvino sąlygas industrialistams ateinančiais metais dalyvauti Leipzigo pasaulinėje parodoje.

Lawrence, Mass. ir Apylinkė

RUDENINIS BANKETAS

Pažangiosios Spaudos Paramai

Geri Pietūs ir Linksma Nuotaika

Čia pasimatysite su daugeliu turistų, grįžusių iš Lietuvos. Prašome nesivėluoti atsilankyti, nes diena bus jau gerokai trumpesnė.

Sekmadienį, Spalio 4 October

Pietūs Bus Duodami 1:30 Val. Dieną

Gražiąjame Maple Parke

Methuen, Mass.

Šis vajus bus atidarymas vajaus gavimui "Laisvei" naujų skaitytojų ir atnaujinimui išsibaigusių prenumeratų. Darbuokimės iš anksto, kad gerai išvesti vajų.

PHILADELPHIA, PA. & VICINITY

36TH SEASON 1964-1965

A WONDERFUL GIFT FOR
YOUR CHILDREN OR GRANDCHILDREN
A SUBSCRIPTION TO . . .

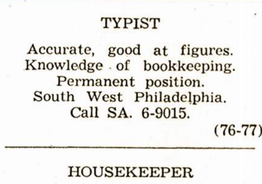

Children's Theatre **SERIES**

of Philadelphia
Mrs. Robert F. Ridpath, Exec. Director

SUBSCRIBE NOW AND BE ASSURED OF GOOD SEATS
ALL PERFORMANCES AT THE ACADEMY OF MUSIC
MATINEES AT 2:30 P. M.

SCHEDULE FOR THE 1964-1965 SEASON

— 1964 —

OCT. 3—"WIZARD OF OZ".....*Actor's Guild of New Jersey*
NOV. 14—"JOHNNY APPLESEED".....*Dance Theatre of Washington*
DEC. 30—"SNOW WHITE AND THE SEVEN DWARFS"
"BALLET TRIANON"—2 Shows—10:30 A. M. - 2:30 P. M.

— 1965 —

FEB. 20—"THE PIPED PIPER OF HAMLIN".....*Traveling Playhouse of N. Y.*
MAR. 20—"PINOCCHIO".....*Kay Rockefeller Players of New York*
APR. 24—"ROBINSON CRUSOE".....*Merry Wanderers of N. Y.*

EXTRA EVENT—NOT INCLUDED IN SEASON—
SINGLE TICKETS MUST BE PURCHASED
MAY 8—"PETER AND THE WOLF" .....*Ballet Russe School of Dance*

SCHEDULE OF PRICES

	Series	Single		Series	Single
Parquet and Balcony Boxes per seat		$16.20	$3.00	Bal., Rows A & B, and Loge Chairs	$12.15	$2.25
Parquet & 1st Row (Row T) Par. Cir.	12.15	2.25		Bal. Remainder	8.10	1.50
Parquet Circle, Remainder	8.10	1.50		Family Cir., Rows A & B—All of Sec. DEF	6.00	1.00
				Family Circle Remaining	3.60	.60

Write or phone CHILDREN'S THEATRE
2006 WALNUT STREET LO 3-7125

Help Wanted—Female

REGISTERED NURSES. Attention new graduates. General duties, 3 to 11 P. M. 150 Bed General Hospital with heavy surgical schd
Call TRinity 8-0501. Ext. 32.
(74-77)

HSWK. Cooking. Exp. Refs. Assist other help in Main Line home of elderly cpl. Sleep in with 1 day wkly. & every other Sun. off. Own rm, but share bath with other maid. Salary open. Call at 2618 Girard Trust Bldg. or phone: LO. 3-2489 bet. 10:30 & 4:30. Mon. thru' Fri. (75-77)

TYPIST
Accurate, good at figures. Knowledge of bookkeeping. Permanent position.
South West Philadelphia.
Call SA. 6-9015.
(76-77)

HOUSEKEEPER
One adult. 1 small child accepted. Able to drive. High School or some College education. Salary open. Day time calls accepted. Suburban area.
215-452-6828.
(76-80)

HOUSEWORK
General and ironing. Sleep in own room and bath. Thurs. and every other Sunday off. 2 small boys.
$35 week. Refs. VI. 8-4595.
(77-78)

HOUSEKEEPER
Woman for cooking and housework. Adult family of two.
Sleep in. Own Room. Good wages. References.
Call MUrray 8-0820.
(77-81)

HOUSEWORK
Cooking, five days, two adults, one child. Baby-Sit Saturday night. Cynwyd. New elevator apartment building. A-1 references, $55 week.
MOhawk 7-5706.

WOMAN. Housework. Present German maid leaving country. Knowledge of English not necessary. Live in private quarters. Age not important.
TU. 6-3211.
(77-79)

HELP WANTED MALE

WEAVER
Experienced on Jacquard plush looms.
Apply
CONKLIN MILLS, INC.
2105 E. Wishart St.

PIPE ORGAN MECHANICS (2)
1st class. 1 for tuning and repairs, 1 for shop work.
U. S. ORGAN CO.
125 N. 18th St.
LO. 3-7672.

DRIVER-SALESMAN. Full time. Freezer Fresh mobile icecream truck. Apply 264 Elizabeth Ave., Paulsboro, N. J. 609-HA. 3-1951.
(74-78)

WELDER. Gas & ARC. Exp. in fitting and welding pipe assemblies, including brass and stainless steel. 2nd shift, all usual fringe benefits. Apply. CRANE CO. COCHRANE DIVISION, 3rd Ave., below Allendale Rd. King of Prussia, Industrial Park. (75-76)

BUTCHER
Exp. man to work on kill floor. Slaughter of calves and lambs.
Apply in person.
3721 Old York Rd.
Phila., Pa.
(75-76)

TEXTILE
Experienced help needed for carding & spinning Whitlin Model E frames.
Call F. S. Nelson Co.
IV. 3-1570.
(77-78)

CORRUGATED BOX
PRESS FOREMAN
Corrugator Foreman
Stone Container needs front line supervisors, well trained in modern techniques of supervision for midnight to 8 AM shift.
Must be qualified press or corrugator foreman. Only top men need apply. Phone Mr. Magill, DE. 2-0200 for appointment.
(75-77)

CANDY MAKERS
Spinners. Only experienced.
Apply—
PLANTATION CHOCOLATE CO.
3150 Janney St.
RE. 9-8111
(77-80)

AUTO mechanic with knowledge of automatic transmission. Must have tools and be top notch. Steady work. Vac. with pay & other fringe benefits.
Nationwide Auto repair
1225 Mt. Vernon St., Phila.
(77-79)

BURMOJE NERAMU LENKIJOS RAŠYTOJŲ SUVAŽIAVIMAS

Liublinas. — Čionai įvyko Lenkijos rašytojų suvažiavimas. Kalbėjo Lenkijos komunistų vadas W. Gomulka. Jis sakė, kad rašydami apie Stalino klaidas, turi nepamiršti ir jo atliktų gerų darbų.

Katalikai rašytojai reikalavo daugiau laisvių rašytojams, mat, jie nori rašyti apie religinius "stebuklus".

BEVARDIS

NEW YORKAS --- mano akimis

(Pabaiga)

Čia, žinoma, žmonės biedni ir ne visi turi automobilius, bet kadangi apartmentnamiai daugiaaukščiai ir butai labai sukimšti, tai vis tiek atsiranda užtenkamai mašinų, kad abu gatvės šonai būtų apstatyti. Tarp tų mašinų, beveik nuolatos stovinčių arti viena kitos, prisirenka popiergalių ir visokių atmatų, kurių gatvių valytojai negali nušluoti. Todėl Bronxo sanitarinis departamentas turi savo sistemą. Policija patvarko, kad tam tikromis valandomis tą ir tą savaitės dieną nevalia statyti automobilių toje ar kitoje gatvėje. Kitose gatvėse ir skirtingomis valandomis "No parking" patvarkymas veikia irgi pakaitomis. Tik tokiu būdu Bronxo gatvės šiek tiek apšvarinamos, tačiau Bronxo gatvių švara toli gražu neprilygsta tikrai švarių miesto gatvių švarai.

Tiek apie Bronxo gyvenvietes ir gatves.

O ką gi apie jo gyventojus? Suprantama, tomai knygų pirašyta apie jų vargus, jų siekius, jų aspiracijas, jų gyvenimo tikslus. Betgi negi tą viską sužinosi, įsimaišęs tarp jų dienos kitos laikotarpyje.

Beveik lygia proporcija ten gyvena baltieji, puertorikiečiai ir negrai. Išskiriant vieną kitą krautuvininkėlį, jie visi — darbo žmonės su labai skrumniomis pajamomis. Kurie dirba, tie gal dar šiaip taip sumezga galą su galu, Bet kurie negauna darbo, tiems labai trumpa. Jų akyse — nykus beviltingumas, gyvenimu nusivylimas.

Štai čia ant priekinių durų laiptelių, matai, sėdi puertorikietis, šalimose durys ant laiptelių sėdi negras. Jie, alkūnėmis pasirėmę ant surūdijusios geležinės tvorelės, kuri atitveria jų laiptelius, ką tai rimtai diskusuoja. O ve štai ateina ir jų gerai pažįstamas baltveidis kaimynas. Ir jis čia sustoja. Trumpai prataria "hello" (sveiki), ir visi trys leidžiasi į bendras diskusijas. Juos visus slegia vienoda gyvenimo našta ir jie visi (baltveidis, juodveidis ir pusjuodveidis) suranda bendrą kalbą. Apie ką jie ten šneka, negi praeivis sužinosi; bet jų veiduose matosi nerimas, beviltiškumas, skeptiškumas. Iš jų drabužių ir švaros matosi, kad jie gyvena labai blogose sąlygose.

Mažų vaikų toje srityje matosi mažai, gal dėl to, kad čia gresia pavojus būti automobilių suvažinėtais ir kad nešvarios gatvės vaikų nevilioja. Jaunuolių, taip vadinamų "teen-agers," berniukų ir mergaičių, matosi daugiau. Balti- juodi ir pusjuodžiai, kiek patstebėjau, maišosi kartu, be jokios diskriminacijos. Bet, žinoma, kai kuriose miesto sekcijose susidaro įvairių rasių ir tautų grupės, kurios kariauja viena prieš kitą. Pamatykit filmą "West Side Story." Jis, rodos, neperdeda apie jaunuolių ištvirkimus. Jis atitinka laikraščių aprašymus ir policijos rekordus.

Berniukai Bronxe kinkinėja po "zovulkas" ir stomolingėja tarpduriuose. Jų drabužiai nei šiokie nei tokie: labai siauromis kelnaitėmis apsitempę savo ilgas kinkas ir su išpešiotais marškinėliais iš kelnaičių. Marškinėlių smaila uodegytė karo užpakalyje, lyg bezdžionės uodega. Jų krūtinės atlapos, plaukai sutaršyti ir jau seniai matę kirpėjo žirkles. Tų berniukų veiduose matosi arogantiškas atspindis, bukas protavimas, skepticizmas, paniekos ir nusivylimo gyvenimu atspindis.

Mergaitės irgi negeriau atrodo. Jos gatvėmis koklinėja, apsiavusios aptrėšusiomis šliūrėmis. Jų blauzdos plikos. Jų trumpi sijonėliai, gerokai virš kelių, vos dengia sėdynes, kurios, lyg arbūzai, kraiposi tai į vieną, tai į kitą pusę. Vietoje natūralių moteriškų plaukų, jų biednas galveles dengia įvairiausi parukai— dirbtinės šlikės. Vienų atrodo lyg pakulų kuodelis ant galvos, antrų — lyg arklio karčių kuokštas; dar kai kurios nešioja ant galvų lyg nekirptos pilkos avies pasturgalį. Ir veideliuose nesimato jokios žymesnės rimties, inteligentiškumo; juose matosi koks tai nerimas, bukaprotiška šypsena.

Tų jaunuolių išvaizda ir elgesiai nesukelia manyje jiems neapykantos. Man jų gaila. Man darosi neramu, kad mūsų šalies ateitis priklausys tiems jaunuoliams, kuriuos mes taip nekultūringai aukėjam.

Katilas

New Yorkas yra tas katilas, kuris gyvenimu verda ir kunkuliuoja, tarpindamas visokių tautų ir rasių žmones. New Yorkas, kaip jau minėjau, viršyja pasaulyje visageriausią ir visablogiausią. Nežiūrint, kaip kraštutiniškai bet kas jį išpeiks ar išaukštins, jis niekuomet nebus melagis, nes New Yorke yra tiek daug gėrio ir tiek daug blogio, kad kiekvienas suras savo skoniui rašyti temą. New Yorkas—pilnas kontrastų.

Pavyzdžiui paimkim kad ir tokį dalyką, kaip neseniai įvykusi New Yorke kriminalystė. Pablūdęs kriminalistas viešai, publikos akivaizdoje pasimojo apiplėšti, išprievartauti ir galutinai nužudyti jauną moterį. Jis tai atliko viešai, kur virš 30 žmonių visą tą tragediją stebėjo, ir nė vienas iš tų pilečių nė piršto nepakėlė, kad gelbėti tą nelaimingąją nuo žiauraus žmogžudžio; nė vienas iš tų 30 tvarką mylinčių pilečių net nepasistengė policijai apie tą šiurpią žmogžudystę.

Tai viena medalio pusė iš New Yorko gyvenimo. Antra pusė daug gražesnė. Atsitinka ir taip, kad 5th Ave. (Penktosios alėjos) poniutė, kuri gyvena pačioje dangoraižio viršūnėje — Pent House (labai prabangus butas), išsiveda savo žiurkutės dydžio baltą šuniuką, prisirišus šilkiniu kaspinėliu po Centrinį parką pavedžioti. Šuniukas, nutraukęs kaspinėlį, mauna kur jam patinka. Poniutė, klykdama, vejasi. Būrys policistų ir desėtkai praeivių šuoliais neria paskui poniutę, paskui šuniuką iki jį sugauna ir vėl pririša prie šilkinio kaspino ir atiduoda poniutei.

Atsitinka dar ir taip, kad tai pačiai poniutei, einant šaligatviu, balta pirštinaitė nukrenta. Penki vyrai net kaktomis susimuša, griebdami tą pirštinaitę, ir kuriam pasisekė pirtinaitę pakelti, elegantiškai pasitursinęs, ją poniutei atiduoda.

Tai matote, į kokias kraštutinybes New Yorko gyventojų elgesys iškrypsta.

Man prisimena girdėtas Šekspyro išsireiškimas vienoje iš jo komedijų. Ragana verda savo aukai

(Tąsa 5-tame pusl.)

Aido choro žinios

Jau pradeda aidiečiai rinktis į Aido choro pamokas, jau pradeda planuoti ateities veikimo eigą. Ir štai, ateinantį sekmadienį Aido choras jau rengia gerus pietus su menine programa, kurie įvyks "Laisvės" salėje, ir prašo visus savo prietelius atsilankyti.

Valgį pagaminti sutiko aidietės J. Lazauskienė su K. Rušinskiene ir gera aidiečių draugė K. Čeikauskienė. Visos trys labai geros gaspadinės, tad tikimės skanių patiekalų.

•

Kaip žinome, keletas mūsų aidiečių šią vasarą viešėjo Tarybų Lietuvoje ir sugrįžę atgal jie mums papasakojo apie savo kelionės įspūdžius.

Į pirmąsias pamokas jie atnešė stipresnių ir silpnesnių gardėsių, kuriais pavaišino visus aidiečius. Aidiečiai dėkoja V. Nevinskienei su dukromis ir V. Bunkui už lauktuves.

•

Geras Aido choro rėmėjas K. Depsas, kuris ilgą laiką gyveno Long Islande, išvažiuoja apsigyventi į Floridą. Prieš išvažiuosiant draugas Depsas gausiai apdovanojo Aido chorą vertingomis dovanomis, kurias parvežė chorui draugai J. Juška ir V. Graunas.

Aidiečiai širdingai dėkoja už dovanas, kurias vartojant visuomet įvertins draugo Depso draugišką prisiminimą.

•

Antrose pamokose aidiečiai turėjo malonų siurprizą, kai tapo pakviesti prie gimtadienio stalo vaišių, kurias patiekė K. Rušinskienė ir W. Keršulis. Visi padainavome jiems "Ilgiausių metų" ir linkėjome, kad dar ilgai ilgai galėtume jų gimtadienius švęsti!

•

Vienas iš svarbiųjų choro išstojimų bus "Laisvės" koncerte, kuriam jau mokomės naujas dainas. Ypatingai Moterų choras žada šauniai pasirodyti su viena nauja romantiška dainele, kurią sukūrė Tarybų Lietuvos saviveiklinis kompozitorius J. Slėnys.

Tai tiek šiuo tarpu. Tai tokia mūsų darbų pradžia šį sezoną.

H. F.

Mitinge girdėsime iš Lietuvos pranešimą

Literatūros Draugijos pirmosios kuopos susirinkimas įvyks rugsėjo 29-tos vakarą, Laisvės salėje.

Kuopos reikalus atlikus, V. Bunkus, kuopos pirmininkas, sutiko mums pakalbėti apie tai, ką matė-girdėjo Tarybų Lietuvoje.

Prašome ir ne narius ateiti išgirsti jį.

Valdyba

Ant. Malinauską palaidojus

Praėjusį pirmadienį, rugsėjo 21 d., gražiose Cypress Hills kapinėse Brooklyne tapo supiltas naujas kapas — pažangaus, susipratusio lietuvio darbininko kapas. Ten palaidojome Antaną Malin (Malinauską), kuris, kaip žinia, mirė nuo apdegimo darbovietėje. Tai buvo vienos iš skaitlingiausių laidotuvių.

Šermeninėje prie karsto gražiai keletą žodžių tarė velionio gera draugė Sofija Petkienė, primindama jo ir jo šeimos glaudžius saitus su pažangiąja lietuvių visuomene, su visu Amerikos darbininkų judėjimu. Velionis Antanas ,sakė ji, priklausė prie darbininkiškų organizacijų, buvo vienas iš tų, kurie suorganizavo stambiųjų namų prižiūrėtojus į darbo uniją. Jis skaitė ir rėmė mūsų spaudą. Pažymėjo, kad Antano žmona Ona taip pat yra pažangi, susipratusi draugė, priklauso prie Lietuvių Moterų Klubo ir jo veiklą remia. Taip pat sūnus Bill yra žymus LDS veikėjas ir centro valdybos ilgametis narys. Vardu Klubo draugė Petkienė išreiškė velionio šeimai giliausią užuojautą.

Kapinėse prie duobės kiek plačiau apie velionį pakalbėjo Antanas Bimba. Tarp kitko, jie pasakė:

Čia mes susirinkome paskutinį kartą atsisveikinti su Antanu Malinausku, kovingu, susipratusiu lietuviu darbininku. Kaip žinia, mirė jis dėl baisios ,tragiškos nelaimės, sulaukęs 73 metų. Kai šermeninėje mes stebėjome į Antano palaikus, jis atrodė toks ramus, toks "patenkintas" savo gyvenimo kelione, rodosi ,kad jo visas gyvenimas praėjo be vargo, be sielvarto ir be audrų. Betgi buvo kaip tik priešingai. Lai būna man leista šį tą iš jo gyvenimo čionai paminėti...

Antanas Malinauskas Lietuvoje paėjo nuo Šiaulių, iš kumečio varganos šeimos. Į Jungtines Amerikos Valstijas laimės ir geresnio gyvenimo ieškoti atvyko, rodos, 1909 metais, į anglies kasyklų tais laikais lietuviams garsų miestelį Minersville, Pa. Angliakasio darbas, kaip žinia, sunkus, sveikatai kenksmingas, pavojingas. Bet Antanui pasirinkimo nebuvo. Turėjo džiaugtis galįs gyvenimą pasidaryti...

1914 m. Antanas vedė Oną Štriubliūtę ir susilaikė šeimos.

Užėjus pirmojo pasaulinio karo audrai, Malinauskų jauna šeima tapo nublokšta net į West Virginijos angliakasyklas, kurių vergai, kaip žinia, buvo neorganizuoti, gyveno kompanijų namuose, dirbo nežmoniškose sąlygose. Visos pirmiau darytos pastangos tuos angliakasius suorganizuoti į darbo uniją (profesinę sąjungą) buvo sutriušinkintos. Tačiau Jungtinė Angliakasių Unija, tais laikais būdama gana kovinga unija, nesiliovė siekus tuos labiausiai pavergtus ir begėdiškiausiai išnaudojamus Amerikos angliakasius suorganizuoti. Ir štai mes randame mūsų mieląjį Antaną, kaip jau susipratusį darbininką, taip pat ir jo žmoną Oną, tų pastangų, tų kovų sūkuryje.

Rodos, 1923 metais kilo didelis angliakasių streikas. Toje West Virginijoje prasidėjo baisus teroras prieš angliakasius. Pasileido darban nuo kojų iki galvos ginkluota West Virginijos valstijos policija-milicija. Atsimenate, laikraščiai buvo pilni žinių apie tą baisų terorą prieš darbininkus. Pirmiausia su šitmais kitų kovon stojusių angliakasių šeimų Malinauskų šeima buvo išmesta iš kompanijos namo ir turėjo gyventi ant miesto žemės šėtroje be jokių sanitarinių patogumų. Kompanijos prisigabeno skebų ir juos apginklavo. Aišku, kad kai kurie angliakasiai pabugo, pradėjo svyruoti, kiti pradėjo grįžti į darbą. Reikia juos pasiekti lapeliais, padrąsinti, paraginti laikytis kovos lauke. Bet neatsiranda drąsuolių, kurie tokius lapelius išdalytų, tiesiog rizikuotų savo gyvybe... Ir štai šio pavojingo darbo imasi mūsų draugai Malinauskai, Antanas ir Ona. Jiedu susitaria neiti kartu, eiti paskirai, ir jeigu kuris išgirs šūvį, kad neitų į tą vietą, o bėgtų namo pas vaikus. Jeigu vienas žūtų, tai kad kitas išgelbėtų ir išaugintų vaikus... Tai drąsa, tai pasiaukojimas... Ir ilgai nelaukus, sako Ona, pasigirdo šūvis. Ji žinojo, kam jis buvo taikomas. Kad budeliai nepamatytų, Ona beveik ropodama parsiskubina namo pas vaikus, ir laukia Antano. Bet Antanas nesusirenka. Jai aišku, kad jis krito... Bet pasirodo, kad jos Antanas buvo tik peršautas per kojų ir paliktas kaip nušautas. Tačiau jis namie pasirodyti negalėjo, turėjo slapstytis, ir tik po kelių mėnesių susisiekė su žmona, su vaikais. Įsivaizduokite Onos džiaugsmą, kai kai pamatė savo Antaną gyvą!

Bet grįškime prie namų, prie Antano šeimos. Budeliai ątėjo į namus ir rado Oną su vaikais ir pradėjo savo baisų, kruviną darbą. Ona parpuolus ant kelių jiems bučiuoja kojas, kad nors vaikų nežudytų. Na, ir jie "pasigailėjo" jos ašarų: sūnelį Biliuką taip sužeidžia, kad jis ir šiandien žymes tebenešioja, o Onai išmuša dantis, bet palieka gyvą...

Ten pat darbą gauti nebeįmanoma . Mūsų draugai Antanas ir Ona susitarė sutrumpinti savo pavardę ir ieškoti darbo kitur kasyklose. Bet Antanas įtrauktas į taip vadinamą "juodąjį sąrašą," ir kaip tik bosai sužino, kas jis per vienas, išmeta iš darbo. Ir taip pasibaščius po tą West Virginiją keletą mėnesių, jiedu nusprendžia grįžti į Minersvillę, ir čia Antanas vėl dirba keletą metų angliakasiu. Kai užėjo didžioji krizė, jie apleido kasyklas ir atvyko į Brooklyną. Kaip žinia, čia Antanas gavo didžiųjų apartmentinių namų prižiūrėtojo darbą ir per visą laiką dirbo.

Ona sako: Jau per tūlą laiką mudu su Biliu sakėme tėvui: Mesk darbą, užtenka, pragyvensime! Na, bet Antanas dar vis delsė, dar vis norėjo padirbėti, gal mėnesį, kitą. Girdi, ką gi aš be darbo veiksiu...

Bet štai vieną dieną Ona ir Antanas triusiasi namo rūsyje. Antanas pastebi, kad kas nors netvarkoje su pečiumi. Jis pažiūrės... Atidarius pečių, trenksmas, eksplozija, iš pečiaus ant jo puola didžiulis kamuolys ugnies, užsidega drabužiai...

Nuo čia ta baisi istorija jums jau žinoma: ligoninė, baisios kančios, mirtis — nelaukta, netikėta mirtis...

Kaip gaila, kaip gaila netekus šio brangaus, malonaus draugo, susipratusio, kovingo darbininko, mūsų organiazcijų nario ir mūsų spaudos skaitytojo ir rėmėjo. Viso mūsų judėjimo vardu jums Ona, jums Bill, jums Helen mūsų giliausia užuojauta šioje didžio liūdesio valandoje...

-:-

Visi dalyviai buvo nuo kapų šeimos pakviesti pietums į Winter Garden užeigą.

Rep.

Prieš nusižengusius vaikus ir jaunuolius

Teisėjas Botein sako, kad jis pradės vajų už pakeitimą teismų nusistatymo linkui prasižengusių vaikų ir jaunuolių-nepilnamečių. Iki šiol jų kriminališki prasižengimai nebuvo traukiami į rekordus. Yra supratimas, kad sunku jaunuoliui su kriminalinio nusidėjimo rekordu pradėti gyvenimą iš naujo, nes visas "svietas" apie tai sužino.

Bet, girdi, toks jaunų žmonių "globojimas" tik padrąsina juos nusidėti įstatymams ir visuomenei. Gal bus pradėta vesti rekordus visų nusidėjėlių, nepaisant jų amžiaus.

Ozone Park, N. Y.

PRANEŠIMAS

LDS 46-tos kuopos bus parengimas spalio (Oct.) 11 dieną, 3 val. popiet, Laisvės svetainėje. Jonas Siurba rodys "slide" paveikslus, kuriuos fotografavo per visą vasarą. Taigi prašom kitų draugijų nieko nerengti minėtą dieną.

Valdyba

DEVYNIS AREŠTAVO UŽ "KONSPIRACIJĄ"

New Yorkas. — Areštavo Lee Levi Laubą, P. A. Lucę, A. L. Maherį ir dar šešis jų sandraugus. Juos kaltina, kad jie suorganizavo studentų vykimą į Kubą, kurie ten buvo per šešias savaites.

Puikiai pavyko pietūs Čiurlių sodelyje

Kaip žinia, praėjusį sekmadienį pas mieluosius laisviečius Čiurlius Pattenburg, N. J., įvyko graži sueiga, jų suruošti pietūs. Na, ir suvažiavo svetelių, net daugiau, negu rengėjai tikėjosi. 0 pelnas nuo parengimo, jeigu jo kiek liktų, bus aukojamas mūsų spaudai.

Reikia pasakyti, kad taip puikiai paruošti pietūs ne dažnai pasitaiko. Kiek ten darbo ir pastangų buvo įdėta, kad tiek žmonių būtų pavaišinti!

Didžiausia padėka Čiurliams už pietų suruošimą, už šaunias vaišes, už gražią, jaukią vietą. Daugelis svetelių dar pasiobuoliavo. Visų nuotaika buvo kuo puikiausia.

Rep.

Aido choras kviečia

Aidiečiai kviečia visus pietauti su jais drauge šį sekmadienį, rugsėjo 27-tą. Pietūs įvyks Laisvės salėje 1 valandą pietų metu. Bilieto kaina tik 2 doleriai.

Visi gražiai pasivaišinę, pasikalbėsime, pasidalinsime įspūdžiais iš vasaros laikotarpio, kurį kiekvienas skirtingai ir savaip praleido.

Bus ir meninė programa, kur išstos mūsų solistai ir visas bendras choras.

Tad iki pasimatymo, iki sekmadienio!

H. F.

Laukiame lietaus, bet vis dar nesulaukiame

Kai buvo paskelbta, kad prie New Yorko prisiartina audra "Gladys", buvo pranašauta, kad su ja ateis labai daug ir lietaus, kurio mums jau taip seniai taip labai reikia. Deja, mūsų neužkliudė nei uraganas, nei lietus. Viskas baisiai išdžiūvę, net nemalonu į gamtą žiūrėti.

OZONE PARK, N. Y.

Lietuvių Namo Bendrovės (Lithuanian Building Corp.) direktorių susirinkimas įvyks sekmadienį, rugsėjo 27, savame name. Pradžia 3 val. popiet. Kviečiami visi direktoriai dalyvauti. J. G. (76-77)

BROOKLYN, N. Y.

Mirus

Antanui Malinauskui

Reiškiame nuoširdžią užuojautą jo žmonai Onai, sūnui Vincui, dukrai ir žentui Helen ir Robert Moody. Taipgi giminėms ir artimiesiems draugams.

Ch. Nečiunskas	M. Kreivėnienė
A. Wildžius	S. ir J. Vinikaičiai
Joe Zajankauskas	K. Jonauskas
B. Draugas	A. Balčiūnas
C. Sipavičius	P. Kuntz
V. Šibeikienė	P. Bieliauskas
V. Draugas	N. Kairienė
E. Sungailienė	P. Collins
Pet. Vižlianskienė	O. Dobinienė
W. ir B. Keršuliai	D. Galinauskienė
V. Zmitraitė-Miller	M. Krunglienė
V. Bunkus	L. Kavaliauskaitė
J. Weiss	P. ir N. Ventai
J. Gasiūnas	K. ir B. Briedžiai
J. Grybas	W. ir E. Brazauskai
P. Šolomskas	K. ir I. Levanai
Anne ir Frank Yakstis	J. ir E. Kasmočiai
M. Simonavičius	G. Danilevičienė
K. ir P. Miškėnai	V. Lisajienė
Mary Kalvaitienė	R. ir E. Mizarai
O. Černevičienė	J. Siurba
Jonas Gužas	Stefanija Sasna
N. ir P. Bukniai	I. ir A. Bimbai
S. Večkys	M. Grigas
Alice Tamm	M. Yakštienė
S. Petkienė	V. Pranaitienė